Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● 14 февраль 1970 йил, шанба ◆ № 37 (14.503). ◆ Баҳоси 2 тийин.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида

МЕҲНАТКАШ ИНСОН ФАОЛИЯТИНИ ЁРҚИН АКС ЭТТИРАЙЛИК

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда район газеталарининг ролини ошириш тўғрисида»ги қарори Сирдарё область партия ташкилотлари томонидан қандай бажарилаётганлиги ҳақидаги масалани қараб чиқди ва шу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети шуни таъкидлаб ўтдики, Сирдарё область партия ташкилоти район матбуотини ривожлантириш ва мустаҳкамлаш, унинг сиёсий, хўжалик ва маданий ҳаётдаги ролини ошириш, область меҳнаткашларини коммунистик қурилиш вазифаларини муваффақиятли бажаришга сафарбар этиш соҳасида муайян ишлар қилди.

Ҳозирги вақтда областда бир сафарги умумий тиражи 55 минг нусхадан кўпроқ бўлган 13 та район газетаси нашр этилмоқда. Бу газеталарнинг кўпи ғоявий-сиёсий жиҳатдан юксак даражада чиқариляпти. Улар экономикани, деҳқончилик маданиятини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини оширишнинг кўпгина муҳим масалаларини кўтариб чиқмоқдалар, Советлар ҳокимияти йиллари мобайнида қишлоқларда рўй берган жуда катта социал ва маданий ўзгаришларни ҳар тарафлама кўрсатмоқдалар. Улар партия ва ҳукумат томонидан қўйилган ишлаб чиқариш-экономика вазифаларини ҳал этиш учун, Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига қабул қилинган социалистик мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш учун меҳнаткашлар қандай кураш олиб бораётганликларини марокли ва мазмунли ёритмоқдалар. Газетачиликнинг барча жанрларидан кенг фойдаланмоқдалар.

Район газеталарини полиграфия базаси билан таъминлаш, шунингдек мавжуд босмахоналарни техникавий жиҳатдан қайта қуроллантириш соҳасида бир қанча чора ва тадбирлар амалга оширилди.

Шу билан бирга, дейилади қарорда, областдаги район газеталарининг ишида мавжуд бўлган жиддий камчиликлар ҳалигача тугатилган эмас.

«Партия турмуши» рубрикаси остида баъзан шу рубрикага бевосита алоқаси бўлмаган материаллар босиб чиқарилмпти, бошланғич партия ташкилотлари ва партия группаларининг, меҳнаткашлар депутатлари маҳаллий Советларининг, комсомол, касаба союз ва бошқа жамоат ташкилотларининг иш формалари ва методлари етарли очиб берилмаётир. Бир қанча район газеталарида КПСС Уставининг талабларига риоя қилиш, коммунистларнинг ишлаб чиқариш ва турмушдаги намунали одоб-аҳлоқи масалалари, шунингдек давлат ва меҳнат интизомини, жамоат тартибини мустаҳкамлаш масалалари етарли даражада кескин қўйилаётгани йўқ.

Ҳозирги вақтда хўжалик ислоҳотини амалга оширишдаги бош масала — мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан тўла ва самарали фойдаланиш, ҳозирги замон фан ва техникаси муваффақиятларини жорий этиш ҳисобига, халқ хўжалигига сарфланаётган маблағнинг ҳар бир сўмидан максимал фойдаланиш ҳисобига ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишдан, маҳсулотнинг сифатини яхшилаш ва унинг таннархини камайтиришдан иборатдир. Бироқ бу масалалар район матбуоти саҳифаларида тегишинча ёритилмаётир.

Айрим газеталарнинг редакциялари маҳаллий ҳаётни яхши ёритмаётирлар. Улар газетхонларнинг хатларини кам босиб чиқармоқдалар, партиявий-сиёсий ахборотни ёритишда ташаббус кўрсатмаётирлар. Айрим ҳолларда улар расмий материалларга, бошқа манбалардан материаллар кўчириб босишга маҳлиё бўлиб қолмоқдалар.

Бир қанча район газеталари Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг ички ва ташқи сиёсатини, социалистик тузумнинг чинакам демократик асосларини конкрет ҳамда ишонарли мисоллар ва фактлар билан етарли тушунтириб бермаётирлар. Бу газеталарда ўзаро ёрдам, коллективизм, дўстлик ва совет турмушининг бошқа жиҳатлари намуналарини пропаганда қилувчи материаллар кам босиб чиқарилмоқда. Аҳоли орасида атеистик пропагандага, коммунизм қурувчисининг аҳлоқ кодексини пропаганда қилишга ҳам лозим даражада эътибор берилаётгани йўқ. Партия, совет ходимларининг мақолалари газета саҳифаларида ондасонда босилади, аҳлоқ, одоб, ёш авлодни юксак коммунистик эътиқод руҳида. оталаримизнинг меҳнат ва революцион анъаналари руҳида тарбиялаш мавзуидаги материаллар кам учрайди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети район газеталарининг 150 ижодий ходимидан фақат 43 кишигина олий маълумотли, бироқ уларнинг кўпчилиги матбуотда етарли иш тажрибасига эга бўлмаган кишилар эканлигини кўрсатиб ўтди.

Қарорда полиграфия кадрлари билан ишлашда ҳам жиддий камчиликлар борлиги қайд этилади.

Район газеталарининг ишидаги ана шу камчиликларнинг ҳаммасига сабаб шундаки, дейилади қарорда, район партия комитетлари ўз матбуот органларига раҳбарликни бўшаштириб юбордилар газеталарда босилаётган мақолаларнинг ғоявий-сиёсий даражаси, тематик йўналишини етарли ўрганмаётирлар, уларни тақриз қилиш практикасини жорий этмаётирлар. Район газеталар редакторларининг ҳисоботлари район партия комитетлари бюроси муҳокамасига камдан-кам қўйилади.

Сирдарё область партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда район газеталарининг ролини ошириш тўғрисида»ги қарорини бажариш устидан контролни етарли амалга оширмаётир.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Сирдарё область партия комитети зиммасига кўрсатиб ўтилган ана шу камчиликларни тугатиш, КПСС Марказий Комитетининг «Меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашда район газеталарининг ролини ошириш тўғрисида»ги қарорининг район партия комитетлари томонидан бажарилиши устидан контролни кучайтириш, газеталарнинг ғоявий-сиёсий даражаси ва ташкилотчилик ролини оширишга эришиш мажбуриятини юклади.

Район партия комитетларига қуйидаги вазифаларни бажаришни таклиф қилинди.

— ўз матбуот органларининг сиёсий йўналиши устидан мунтазам контролни амалга ошириш, уларнинг мазмунини чуқур ўрганиб бориш, газеталарни умуман ва тематик жиҳатдан тақриз қилиш практикасини жорий этиш;

— редакцияларнинг иш планларини бюрода мунтазам қараб чиқиш, редакторлар ва бўлим мудирларининг ҳисоботларини тинглаш;

— босиб чиқарилаётган материалларнинг таъсирчанлиги учун курашда редакцияларга тегишинча ёрдам кўрсатиш, газеталар ишидаги асосий йўналишлар юзасидан маслаҳат ва тавсиялар бериб бориш, уларнинг майда-чуйда ишларига аралашмаслик;

— район газеталарининг редакциялари ва босмахоналарини сиёсий етук, малакали журналист ва полиграфчи кадрлар билан мустаҳкамлаш тўғрисида доим ғамхўрлик қилиш, уларни ғоявий жиҳатдан чиниқтириш ҳамда профессионал маҳоратини оширишга нормал ижодий ва турмуш шарт-шароитларини яратиб беришга кўпроқ эътибор кўрсатиш.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети район газаталарининг редакцияларига қуйидаги вазифаларни бажаришни тавсия қилди:

— В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақа қандай бораётганлигини кенг ёритиш, Лениннинг назарий меросини, халқлар дўстлиги, коллективизм ленинча ғояларини пропаганда қилишга, кишиларимизда совет ватанпарварлиги ва социалистик интернационализм, юксак коммунистик эътиқод ҳис-туйғуларини камол топтиришга алоҳида эътибор бериш, шу мақсадда газета публицистикасининг хилма-хил жанрларидан фойдаланиш;

— КПСС Марказий Комитетининг 1969 йил декабрь Пленуми қарорларини ҳар тарафлама тушинтириш, районларнинг иқтисодий ва маданий ҳаётини чуқур ёритиш, планларни ва қабул қилинган социалистик мажбуриятларни бажариш учун, ижтимоий ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини ошириш учун, қишлоқ хўжалик экинларининг ҳосилдорлигини ва чорвачиликнинг маҳсулдорлигини ўстириш суръатларини кучайтириш учун, мавжуд резервлардан тўла ва самарали фойдаланиш, ҳозирги замон фан ва техникаси муваффақиятларини ишлаб чиқаришга жорий этиш учун, халқ хўжалигига сарфланаётган ҳар бир сўмдан максимал фойдаланиш учун меҳнаткашлар олиб бораётган кураш тўғрисидаги материалларни доим ёрита бориш;

— меҳнаткаш инсонни ёрқин акс эттириш; меҳнаткашларни конкрет ва ишонарли мисоллар билан иш вақтининг ҳар бир минутини, ҳар бир машина ва механизмни қадрлаш руҳида тарбиялаш;

— партия ташкилотларининг ҳаёти тўғрисида, уларнинг омма орасида олиб бораётган ташкилотчилик ва сиёсий иш формалари, методлари ва тажрибаси тўғрисида тез-тез мақолалар босиб чиқариш, маҳаллий Советлар, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг фаолиятини ишнинг кўзини билиб чуқур тасвирлаб бериш;

— ишчи ва қишлоқ муҳбирларининг кенг доирасини жалб этиш тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, уларнинг мақола ҳамда хабарларининг бадиий даражасига, тематик ва жанр жиҳатдан хилма-хил бўлишига алоҳида эътибор бериш.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Матбуот давлат комитетига Сирдарё область район газеталарининг полиграфия базаси ва транспорт воситалари билан қандай таъмин этилганлиги тўғрисидаги масалани қараб чиқишни топширди.

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

АНДИЖОН ДЕНГИЗИ

Андижон сув омборининг бунёдкорлари қурилиш суръатига суръат қўшяптилар. Қурувчилар, монтажчилар, бетончиларнинг ғайрат-шижоатлари чакки эмас. Оби-ҳаёт хазинасининг ижодкорлари ўзаро социалистик мусобақани кун сайин авж олдиряптилар.

Ҳамманинг фикри-зикри сунъий денгизни партия ва ҳукуматимиз белгилаган муддатда қуриб битказишга қаратилди. Воҳиджон Ҳайиталиев бошлиқ бетончилар участкаси коллективининг ишидан ҳамма мамнун. Улар тўғонга бетон ётқизиш ишларини тобора орттириб «Андижонгидрострой» бошқармаси коллективлари ўртасида бошланган мусобақада байроқдорлик қиляптилар.

Пешқадамлар бир ойда 1400 куб метр бетон қуйишга эришдилар. Кирилл Калмиков бошлиқ бригада аҳли, бетончи Зокир Исмонов, экскаваторчи Маҳмуд Усмонов кабилар ҳар бир минутнинг қадрига етиб ишлаб, смена топшириқларини орттириб адо этмоқдалар.

Ҳозиргача сув омборининг тўғонига 22 минг 300 куб метр бетон қуйилди. Яна 1000 куб метр бетон қуйиш учун жой ҳозирланди.

Тўғон тиклаш суръатини тезлаштириш имконини берадиган ёрдамчи корхоналар бирин-кетин фойдаланишга топширилмоқда. Бир кеча-кундузда 150 куб метр бетон тайёрлаб берувчи завод битди. Йилига 800 минг куб метр инерт материаллари ишлаб чиқарувчи шағал заводи ҳам ишга тушиш арафасида турибди. Биринчи кварталда корхона тўла қувват билан ишлай бошлайди.

Қоя йўниш ишларини тезлаштириш имконини берадиган компрессор станциясининг биринчи агрегатининг монтажи тугади. Кислород станцияси ҳам қуриб бўлинди. Бу станция соатига 30 куб метр кислород чиқаради.

М. НИЁЗОВ

*

Раъно Муслимова Тошкентдаги иккинчи тикув фабрикасининг иккинчи цехида меҳнат қилади. У баракали иши билан ҳамкасбларига намуна кўрсатяпти. Чапдаги суратда Раъно Муслимова.

Ўнгдаги суратда Тожигул Матчонова. Урганч шаҳридаги тикувчилик фабрикасининг кўпчилик ишчилари уни яхши танишади. Қўли гул бу чевар топшириқларни ҳамиша 130-140 процент уддалаяпти.

А. Тўраев фотолари.

*

ИСТИҚБОЛ ЙЎЛИ

ИШЧИ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИ

Пахта тозаловчилар даврасида бўлганимда улардан бири «оқ олтин»нинг иккинчи тақдири бизнинг қўлимизда, деб қолди.

— Баҳодир тўғри гапирди, — деди завод бош инженери Жўра Ҳожиев. — Менимча, пахтанинг уч тақдири бор. Агар, заҳматкаш пахтакорларимиз «оқ олтин»ни кўз нури, қалб қўри билан ўстириб, йиғиб-териб тайёрлов пунктларига топширишса, биз тунларни тонгга улаб, улар етказган пахтани қайта ишлаймиз. Унинг оқини-оққа, кўкини-кўкка ажратамиз. Қисқаси ундан тола, линтер, чигит ажратиб оламиз.

— Хўш, учинчи қисмати-чи? — Қизиқсиниб сўради сочлари гарддан оппоқ оқарган ҳаракатчан аёл.

— Пахтанинг учинчи тақдири тўқимачилар қўлида...

Шу пайт цехдан кенг яғринли бўйчан бир киши ҳаллослаганча чиқиб келди. Даврамизда уялинқираб турган ушоққина гавдали Баҳодир кескин ўзгарди. У даст ўрнидан туриб, ҳалиги кишига пешвоз чиқди.

— Тинчликми, нима гап?! — Унинг бу хитобида ўткир кўзларида шижоат чақнар эди. Ҳалиги киши Баҳодирга маъюс боқиб фикрини тушунтирди:

— Жинда пахта тиқилди. Машина тўхтаб қолди...

— Бу ҳам пахтанинг оқибати. Қани, кетдик!

...Баҳодир то цехдан чиқиб келгунча бош инженер билан завод ҳовлисини айландик. Пахта ортилган йирик прицепларни вазмин тортиб дарвозадан кираётган «Колхида»лар юкни омбор супасига ағдаряпти. Узун хартумли агрегат пахтани ямлаб, бир зумда омборларга жойлаштириб қўйяпти. Инженер, илгарилари бу ишни бир неча юк кўтарувчи ишчилар бажарганлигини, улар пахтани қўлда ёки қанорларда машаққат билан ташиганликларини гапириб берди. Эндиликда эса, бир ишчи ҳар бири 5-6 юкчининг юмушини бажарадиган ана шундай механизмнинг уч-тўрттасини бемалол юргизяпти.

Пневматика — пахта заводининг беминнат дастёри. «Оқ олтин»нинг иккинчи тақдири ҳал этилаётган бу даргоҳда омборлардан цехларга, цехлардан ускуналарга томон ўтказилган металл қувурларнинг шовқин солаётгани эшитилади. Улар организмдаги қон томирлардек корхонанинг турли томонларига илдиз отган. Ҳа, бу қувурлар — заводнинг қон томирлари. Улардан дарёдек шовқин билан «оқ олтин» оқиб туради.

Баҳодир ишини битириб келгач, бизни цехлар томон бошлади.

— Заводимиз цехлари занжирга ўхшайди, — очиқ чеҳра билан гап бошлади у. — Мана бу, жин цехи. Омборларимиздан оқиб келаётган хом ашё тўғри шу цехга келади. Жин машиналаримиз пахтадан тола ажратиб олади. Ҳали, нам пахта юборилгани учун, у, машина барабанларига тиқилиб қолган экан. Бундай пайтда ускуна этаклари эҳтиёткорлик билан қоқилмаса, иш узоқ муддат тўхтаб қолади.

Бизда асосан икки хил — тақсимловчи ва йиғувчи шнеклар кўп қўлланилади. Мабодо. хом ашёнинг намлиги нормадагидан ошиқ бўлса, у шу шнекларга тез-тез тиқилиб қолади. Агар, шнеклар икки минут тўхтаса, 400 килограмм пахта тозаланмай қолади.

Жин машиналаридан чиққан чигит — момиқ цехига келиб тушади. Бу цехда у қайта машиналардан ўтказилиб, бир сменада уч-тўрт тоннагача момиқ олинади. Баҳодир янгича техника ва илғор технологияни нега жон-дилдан ёқтирганлигининг боисини бизга гапириб берди. Масалан, деди у, илгари тола ёки момиқни той-той қилиб боғлаш иши корхонада энг оғир юмуш саналган. Ҳозир, бу ишни қулинг ўргилсин, шер билак пресслаш машиналари қойиллатиб бажаряпти. Пресслаш цехимизда иккита ана шундай машина бор. Бири тола, иккинчиси момиқ тойлайди. Тола прессловчи машинада бригадамизнинг тажрибали ишчилари бир сменада 27-30 тоннага етказиб тола пресслашяпти. Ишчиларимиз қанча кўп маҳсулот ишлаб чиқаришса, ундан шунча кўп манфаатдор. Ускуналардан иложи борича яхши фойдалансак, тўхтаб қолишига йўл қўймасак, биз вақтдан ҳам, маҳсулотдан ҳам ютамиз.

Баҳодир билан хайрлашгач, инженер хонасига бошлади. Шу вақт менда «заводни беш бармоқдек билган, ишчиларнинг мададкорига айланган, техника мафтуни бўлган, вужудида ғайрат булоқдек қайнаб турган бу камтар йигит ким?» деган савол туғилди. Бунга инженер Жўра Ҳожиев жавоб берди.

Баҳодир энди йигирма олтига кирган навқирон, меҳнатсевар йигитлардан. У асли Тожикистоннинг Кўктош қишлоғида туғилган. Тошкент политехникумининг пахта тозалаш саноати факультетида билим олди. Дастлаб Қашқадарё областидаги Шаҳрисабз пахта тозалаш заводида ишлади. Сўнг Тошкентга келиб, Йўлдош Охунбобоев номи билан аталадиган пахта заводига ишга кириб, ускуналарни созловчиликдан то смена мастерлигигача бўлган меҳнат йўлини босиб ўтди. Ҳалол, баракали меҳнат унинг истиқбол йўлини ёритди.

Ҳ. ҚОДИРОВ.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИДА

«ПРАВДА ВОСТОКА» ГАЗЕТАСИНИНГ 1970 ЙИЛ 10 ФЕВРАЛЬ СОНИДА БОСИЛГАН «НАРВОНДАН ПАСТГА ҚАРАБ» МАҚОЛАСИ ТЎҒРИСИДА

Мақолада Фарғона областида чорвачиликни ривожлантириш соҳасида катта камчиликлар мавжудлиги кўрсатилади. Областда чорвачиликда юқори рентабелликка эришаётган илғор хўжаликлар билан бир қаторда чорва молларининг маҳсулдорлиги паст бўлган, маҳсулотларининг таннархи қимматга тушаётган, кўп меҳнат талаб қиладиган жараёнларни механизациялаштирмаган кўплаб хўжаликлар бор. Умуман олганда областда чорвачилик жуда секин ривожланмоқда.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Фарғона областида чорвачиликка раҳбарликнинг яроқсиз услубини қораловчи «Нарвондан пастга қараб» танқидий мақолани тўғри деб ҳисоблайди.

Фарғона область партия комитетига мақолани область хўжаликларида кенг муҳокама қилишни ташкил қилиш, мавжуд камчиликларни бартараф этиш учун амалий чоралар кўриш, чорвачиликда тегишли тартиб ўрнатиш таклиф этилди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. А. АСЦАТУРОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИНЖЕНЕР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Илмий-техника билимларини пропаганда қилишдаги узоқ йиллик самарали ишлари ҳамда унда актив қатнашганлиги учун Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасининг директори Семён Александрович **Асцатуровга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1970 йил, 13 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. В. ГРИГОРЬЯНЦГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ГЕОЛОГ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Узоқ йиллар самарали ишлаганлиги ҳамда юксак малакали инженер-техник кадрлар — геологлар тайёрлашдаги хизматлари учун Тошкент Политехника институти ўқув бўлимининг бошлиғи Сергей Варламович **Григорьянцга** «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган геолог» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари Р. САХИБОЕВ.

1970 йил, 13 февраль.
Тошкент шаҳри.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Узоқ йиллар самарали ишлагавлиги, қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва туғилган кунига етмиш йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлиги ўқув юртлар ва оммавий кадрлар тайёрлаш бош Бошқармасининг методисти — старший агроном Иван Николаевич **Волнов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиги билан мукофотланди.

*

Ўйчи районидаги Ленин номли колхоз механизаторлари техника ремонтини жадал давом эттиришяпти. Суратда: (ўнгдан) халқ контроли постининг аъзоси О. Мирзаакбаров, механизаторлар Жўрабой Маърупов ва Ғуломжон Муҳиддиновлар ремонт қилинган сеялкани текшириб кўришяпти.

А. Юсупов фотоси.

*

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

◆ МАЖБУРИЯТ МАЪҚУЛЛАНДИ

Сирдарё область партия комитети бюроси область электр тармоқлари корхонаси ва «Узсельхозэлектрострой» трестига қарашли 3-механизациялашган кўчма колонна коллективларининг Владимир Ильич Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан олган социалистик мажбуриятларини маъқуллади.

Мажбуриятда жумладан шундай дейилади: областни батамом электрлаштириш ишлари улуғ доҳиймиз туғилган куннинг 100 йиллик тўйига қадар бажарилади. Бу ишни биз олдин белгиланган муддатга қараганда бир ярим йил илгари бажарамиз. Электр тармоқлари корхоналарининг базалари ўша кунгача тўла фойдаланишга топширилади. Электр энергиясини реализация қилиш беш йиллик план муддатидан бир ой олдин, йиллик план эса энергетиклар кунигача адо этилади. 1970 йилда беҳуда сарф-харажатларни йўқотиш ҳисобига 300 минг киловат-соат электр энергия тежаб қолинади. Капитал қурилиши йиллик плани ҳам нурчилар кунига қадар адо этилади.

◆ ТАШАББУСКОР КОММУНИСТЛАР

Сирдарё район партия комитетининг бюроси ўз йиғилишида Малик пахта тозалаш заводи бошланғич партия ташкилотининг пахтани сақлаш ва қайта ишлаш соҳасида олиб бораётган ташкилотчилик ва раҳбарлик фаолиятини муҳокама қилди.

Завод коллективи қисқа вақт ичида мамлакатимизнинг тўқимачилик фабрикаларига 3,5 минг тонна биринчи сорт пахтани жўнатганлиги мақтовга сазовордир. Бу ишда заводнинг бош инженери, ёш коммунист Н. Шорасулов, партия аъзоси. мастер И. Басов, район партия комитетининг аъзоси В. Скворцов ўртоқларнинг ташаббус кўрсатиб меҳнат қилганликлари бюро қарорида алоҳида таъкидланди.

◆ ҲУЖЖАТЛАР ТЎҒРИ РАСМИЙЛАШТИРИЛСИН

Партия хўжалигидаги тартиб, ҳужжатларни саронжом-сариштa тутиш — бу ҳар бир ташкилотнинг ишидаги тартиб, демакдир. «Пахтаорол» совхози партия комитетида ва совхоз партия ташкилотларида партия хўжалигининг аҳволи қай даражада?
«Пахтаорол» совхози партия ташкилотларида партия хўжалигининг аҳволи қай даражада?

Участка касалхонаси, ишчилар матлуботи кооперацияси, Дзержинский бўлимлари партия ташкилотларида партия ҳужжатларини расмийлаштириш, хисоб-китобларни тартибга солиш талаблар даражасида эмас. Шундай фактлар ҳам учрайдики, йиғилиш қарорлари расмийлаштирилганда, президиум состави кўрсатилмайди, қарор қисми тўлиқ ёзилмайди.

Район партия комитетининг бюроси совхоз партия комитети (секретари ўртоқ И. Кутепов)га ана шу камчиликларни бартараф этиш вазифасини топширди.

ФАН ВА ТЕХНИКА ЯНГИЛИКЛАРИ

ПЎЛАТДАН ҚАТТИҚРОҚ ШИША

Белоруссия олимлари шиша-пластик арматура тайёрлаш технологиясини ишлаб чиқдилар. Ингичка шиша толалар эпоксид смола билан қапиштирилади. Лаборатория шароитларида йўғонлиги 8 миллиметргача борадиган таёқчалар ҳосил қилинди. Бундай арматура емирувчи муҳит шароитларида ишлатиш учун мўлжалланган темир-бетон конструкцияларда пўлат ўрнида ишлатилади.

СУВ УРАДИГАН ТЎП

Қозоғистон ССР Фанлар академиясининг Кончилик ишлари институтида секундига 180 метргача тезликка эга бўлган қисқа-қисқа сув оқимларини «ота олувчи» кучли импульсли монитор ишлаб чиқилди. Сув зарби берувчи тўп тошкўмир, турли руда ва рудамас қурилиш материалларини хоҳ ер ортидан, хоҳ карьер усулида қазиб олиш учун шахта оқинди сувларидан фойдаланишга мўлжалланган. Махсус мослама ёрдамида установка сув «зарбалари»нинг тезлиги ва қувватини ростлаб туриш мумкин.

Бу янгилик билан Кузбасс шахтерлари, Урал металлургларн ва ҳатто Мурманск баликчилари қизиқиб қолишди. Мутахассисларнинг хомаки ҳисобларига кўра, сув зарби берувчи импульсли монитор домна печларидаги қуйқаларни ювишда, муз кесишда ва бошқа шунга ўхшаш ишларда самарали фойдаланилиши мумкин.

ЧИРОЙЛИ МЕБЕЛЬ

Украинадаги мебель лойиҳалаш институти билан ёғочсозлик институтининг мутахассислари яратган машина оқ фанерга қимматбаҳо ёғоч гулини тушира олади. Бу усул амалда ҳар қандай ёғочдан кўркам мебель тайёрлашга имкон беради. Машина ҳар минутда 25 метр фанер тахтага гул солиб чиқаради.

ТОШКЕНТ қишлоқ хўжалик машинасозлиги заводининг ишчилари юбилей йилида янги меҳнат марраларини қўлга киритаётирлар. Корхонанинг иккинчи цех коллективи айниқса ибрат кўрсатиб тер тўкяпти. Суратда: иккинчи цех илғор слесарларидан М. Чуликов ва Н. Пануров ўртоқлар. Улар смена топшириқларини муттасил орттириб адо этишяпти.

А. Тўраев фотоси.

ЧОРВАЧИЛИККА ЭЪТИБОР КУЧАЙТИРИЛСИН

АМУДАРЁ РАЙОН ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИДАН

Амударё районида чорвачиликни ривожлантириш, маҳсулот етиштиришни кўпайтиришга етарли эътибор берилмаётгани ҳақида кўп гапириляпти-ю амалий иш қилинмаяпти. Шу ҳақда қабул қилинган қарорлар, амалий ишга ёрдам берадиган таклиф-мулоҳазалар, фикрлар қоғозда қолиб кетяпти. Район 1968 йилда чорва молларни туёқ сони ҳисобига кўпайтириш планларини қониқарли бажармади, маҳсулот тайёрлаш ва давлатга сотиш топшириқлари ўлда-жўлда бўлиб қолди. хўжаликларнинг ички эҳтиёжи учун зарур бўлган сут-гўшт ва бошқа хил маҳсулотлар етказиб берилмади.

Шундай масала юқори партия ташкилотларида аввал муҳокама қилинган эди. Чорвачиликни тараққий эттиришга ишнинг кўзини билиб бошчилик қилаолмаган хўжаликларнинг раҳбарлари қаттиқ тартибга чақирилган, улардан йўл қўйилган камчиликларни бартараф этиш, чорвачиликни рентабел тармоққа айлантириш талаб қилинган эди. Ўшанда хўжалик раҳбарлари айбни тан олиб, аҳволни тузатишга сўз беришган, яхшигина тадбирлар белгиланган қарорлар қабул қилинган эди.

Орадан ойлар ўтди, Чорвачиликни тараққий эттириш, арзон ва сорти юқори маҳсулотлар етиштириш юзасидан озми-кўпми ишлар қилинди. Ем-хашак базаси кенгайтирилди, силос бостириш кўпайтирилди, иссиқ бинолар қурилди. Шу бўлди-ю бу муҳим соҳа яна ўзибўларчиликка ташлаб қўйилди. Қарорларни хўжалик бошлиқлари, ферма ходимлари, хусусан коммунистлар қандай бажараётгани текшириб борилмади, илғорлар рағбатлантирилмади, ўз вазифасига совуққонлик билан қараётган кишилар тартибга чақирилмади. Бошланғич партия ташкилотларининг таъсир кучи коммунистларнинг ишлаб чиқаришдаги авангардлик роли сезилмади. Оқибатда йил охирига келиб ғалвир сувдан кўтарилганда аянчли воқеа юз бергани маълум бўлди.

Амударё райони 1969 йилда сут тайёрлашни 1968 йилдагига нисбатан 8,3 процент, гўшт ишлаб чиқаришни 9,6 процент камайтириб юборди. Ҳамма имкониятлар бўла туриб ҳатто тухум тайёрлаш топшириғи бажарилмади, ёки бошқача айтганда 15 процент озайиб кетди.

Айрим хўжаликларда аҳвол бундан ҳам ёмон. Масалан, «Коммунизм» колхозини олайлик. Хўжаликда чорва молларнинг барча турларини кўпайтириш, маҳсулдорлигини ошириш учун ҳамма имкониятлар бор. Яйлов етарли, оқар сувга эҳтиёж йўқ, техника воситалари етиб ортади. Чорва бинолари ҳам қурилган. Лекин ана шу имкониятлардан самарали фойдаланилмаяпти. Бу маҳсулот миқдорининг камайишига, таннархининг қимматлашишига олиб келаётир. Колхоз бир йилда сут етиштиришни 46 процент, тухум тайёрлашни эса 35 процент камайтириб юборди. Айнан шундай манзарани «Манғит» совхозида ҳам кўриш мумкин.

Бундай ачинарли аҳволнинг рўй бериш сабаблари нимада? Район партия ва совет ташкилотлари, қишлоқ хўжалик органларининг раҳбарлари чорвачиликни партия ва ҳукуматимизнинг қарорлари асосида ташкил қилишнинг уддасидан чиқаолмаётирлар, бутун куч, техника воситаларини шу мақсад йўлида сафарбар эта-

олмаётирлар, резервларни қидириб топиш ва ишга солишнинг чораларини кўрмаётирлар. Чорвачиликка иккинчи даражали иш деб қарамоқдалар.

Колхоз раислари, совхоз раҳбарлари, бошланғич партия ташкилотлари секретарларининг диққат-эътибори бу муҳим масалага қаратилмаяпти. Чорва фермалари ишнинг кўзини биладиган, ташкилотчи коммунист кадрлар билан мустаҳкамланмаяпти. Чорвадорлар орасида социалистик мусобақа ташкил қилинган эмас, на илғорлар рағбатлантирилади, ва на қолоқларга колхоз Устави асосида чора кўрилади. Хуллас, иш ўзибўларчилик билан олиб боріляпти. Акс ҳолда сўнгги тўрт йилда район бўйича қорамолларни туёқ сони ҳисобига кўпайтириш плани бир нуқтада туриб қолмаган, озгина бўлса-да олға силжиган бўлар эди. Район хўжаликларида сигирлар сони умумий қорамоллар сонига нисбатан 27 процентни ташкил этади, холос. Гўштга боқилаётган қорамоллар сонини камайтирмаган ҳолда сигирлар сонини кўпайтириш ҳақида ҳеч ким ғамхўрлик қилмаяпти. Натижада сигирлардан —бузоқ, совлиқлардан—қўзи, йилқилардан—қулун, она чўчқалардан — бола, туялардан—бўталоқ, товуқлардан — тухум олиш планлари муттасил барбод бериляпти.

Чорва моллар туёқ сонини бозордан қўй ёки бузоқ сотиб олиш ҳисобига эмас, балки хўжаликларнинг ўзида етиштирилаётган ёш чорва моллари ҳисобига кўпайтириш ҳақида кўп гапирилади. Бу тартибни бузган кишиларга танбеҳ берилади. Лекин амалий ишга келганда ўзгариш бўлмаяпти, Бунинг боиси бор. Район бўйича сигирлардан бузоқ олиш планлари бажарилмаяпти. Масалан, бултур район бўйича ҳар 100 бош сигирдан 71,4 бош бузоқ олинди холос. Крупская номли, «Коммунизм», «Ленинизм», Энгельс номли колхозларда сигирларнинг деярли ярми урчитилмай қолдирилаётганини қандай баҳолаш керак?

1969 йилда тўққиз хўжаликнинг олтитаси сут ишлаб чиқариш планини бажара олмай давлатдан қарздор бўлиб қолди. Бунинг ҳам боиси бор. Сигирларнинг зотини яхшилаш, маҳсулдорлигини ошириш, жайдари сигирларни зоотехника қоидалари асосида парваришлаш йўли билан сермаҳсул қилиш чоралари кўрилмаётир, Озуқа рационини ўзгартириб бориш ҳам раҳбарлар ва хусусан чорвачилик мутахассисларининг хаёлига келмаётир. Шундай бўлгач, сигирлар кам сут бераётгани, ҳар бош сигирдан олинаётган сут ҳатто 900 литрга етмаётганидан таажжубланмаса ҳам бўлади. Охунбобоев номли, «Коммунизм» колхозлари ҳар бош сигирдан 450-680 литрдан сут олиб, район йўлига ғов бўлиб турибди.

Ўзбекистон партия ва ҳукуматининг чорвачиликни ривожлантириш ва маҳсулот етиштиришни кўпайтириш ҳақидаги қарорларида ўртадан паст семизликдаги чорва молларни гўштга сотиш катта зарар келтириши, шундай ишга йўл қўйган кишиларга қаттиқ чора кўрилиши таъкидланган эди. Афсуски, Амударё район партия ва совет ташкилотлари, колхоз ва совхоз раҳбарлари бундан тегишли хулоса чиқариб олганлари йўқ. Район бўйича гўштга сотилган ҳар бош қорамолнинг тирик вазни 213 килограммни ташкил этади, Крупская номли, «Ленинизм» колхози ундан ҳам ориқ қорамолларни гўштга сотиб, туёқ сонини камайтириб юборяпти.

Районда колхозлараро бўрдоқичилик базаси бор. Бу база ўз олдига қўйилган вазифани бажара олмаяпти. Қорамоллар ва қўйларни семиртириш планини зўрға 50 процент атрофида бажаряпти.

Умуман Қорақалпоғистон АССР Амударё районида жамоат чорвачилигини юқори поғонага кўтариш йўли билан маҳсулот мўл-кўлчилиги яратиш планлари бажарилмаяпти. Бу ҳол бутун жамоатчилик ва юқори партия ҳамда совет ташкилотларини жиддий ташвишлантиряпти. Район партия комитетининг куни кеча бўлиб ўтган пленумида ана шу камчиликлар қаттиқ танқид қилинди, докладчи — райкомнинг биринчи секретари Д. Ожраев ва сўзга чиққан нотиқларнинг сўзларида йўл қўйилган камчиликларни тугатишга қаратилган фикрлар айтилди. Пленумда муҳокама қилинган масала юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Муросасизлар СИГНАЛИ

БУЗГАН БИР КИШИ...

Бир ишора билан юк ташиш қимматини беш баравар ошириш мумкинми! Ҳа, мумкин экан. «Учқўрғон» совхозидаги Октябрь каналига қурилган кўприк 10 тонна юк кўтаришга мўлжалланган эди. 875-қурилиш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ Ганцевнинг бир ишораси билан шу кўприкдан экскаватор ўтмоқчи бўлди-ю, кўприкдан асар қолмади.

Бузган бир киши-ю, бўзлаган минг деб шуни айтсалар керак. Кўприк бузилгач йўловчилар, транспорт илгариги 8 километр ўрнига 28 километр йўлни айланадиган бўлишди. «Учқўрғон» пахтачилик совхози ва «Қизил жар» совхозининг учинчи бўлими бундан катта зарар кўрмоқда.

Учқўрғон район ижроия комитети бузилган кўприкни 1969 йил пахта йиғим-терими мавсумига қадар тиклаб беришни қурилиш бошқармасига топширган эди. Қурилиш ишларига шунчалик «ғайрат» билан киришилдики, ҳали ҳам ишнинг охири кўринмаяпти.

О. ҲАСАНОВ.

ВАЪДА ВАФОСИ БИЛАН

Когон районидаги «Москва» совхозининг 5-бўлими пахта етиштириш бўйича совхозда биринчиликни эгаллаган бўлса, ободончилик ишларида энг орқада қолмоқда. Бу бўлим ҳанузгача электрлаштирилмаган. Совхоз раҳбарлари ишчиларнинг истакларини ҳисобга олиб, бўлимни электрлаштиришга ваъда берган эдилар. Шундан сўнг симёғоч ўрнатилиб, сим тортилди. Қор ёғдию, излар босилиб, ишлар ҳам тўхтаб қолди.

Чамаси, совхоз раҳбарлари ўз ваъдаларини унутиб қўйишди. Ишчилар уларга ўз ваъдаларини эслатишса ҳам, иш юришмаяпти. Сим тортилган симёғочлар эса бир неча йилдан буён савлат тўкиб турибди.

Ҳайрли ишнинг кечи йўқ, деганларидек, совхоз раҳбарлари ўз ваъдаларини бажаришларига умид қиламиз.

Ш. ТЎРАЕВ,
К. ХОЛИҚОВ,
Ш. ТЎРАҚУЛОВ.

ШОНЛИ САҲИФА

Вақт инсон хотирасидан ўтмиш воқеаларини бешафқат ўчириб ташлайди, тарихий фактларни эса инкор қилиб бўлмайди. Мана, иккинчи жаҳон урушининг тугаганига 25 йил тўлаётган бир вақтда мен баъзиларга ўша ўтмиш воқеаларини эслатмоқчиман.

Эҳтимол, бошқа пайтда мен ҳарбий бўлиб етишмасдим. Лекин Россиядаги бўронли воқеалар дунёни ларзага солганида ўз ҳаётимни бошлаган эканман, шундай бўлишга тўғри келди. Ушанда менинг ватандошларим бўлган ишчи ва деҳқонлар қўлларига қурол олиб курашга отланган эдилар. Мен ҳам қараб тура олмадим.

Улуғ Октябрь социалистик революциясидан кейин ташкил этилган Совет ҳокимиятининг дастлабки ҳужжатларидан бири Тинчлик тўғрисида декрет эди. В. И. Ленин имзолаган бу декрет 1917 йилнинг 8 ноябрида бутун Россия Советларининг II съезди томонидан қабул қилинди. Биринчи социалистик давлат ўзининг тинчликсевар чақириқларини бутун дунё халқларига қаратган эди. Бир оз кейинроқ, 1918 йилнинг 16 январида қабул қилинган «Меҳнаткашлар ва эзилган халқлар ҳуқуқлари деклорацияси» Россиядаги миллатлар ўртасида чинакам дўстлик ва тенг ҳуқуқлилик муносабатларининг программаси бўлди. Халқларнинг тенглик ва тенг ҳуқуқлилик принципларига асосланган ушбу программа ҳаётда ўз ўрнини топди ва шу билан Совет давлатининг тинчликсевар сиёсатига асос бўлиб хизмат қилди.

Афсуски, ишчи ва деҳқонларнинг ёш давлатига у ташкил топган кундан кўп ўтмасданоқ душманларнинг ҳужумини қайтаришга тўғри келди. Давлатни ҳимоя қила билиш керак эди, чунки яхшигина ҳарбий техника билан қуролланган оқгвардиячилар, шунингдек капиталистик давлатларнинг қўшинлари билан жанг қилишга тўғри келарди.

Совет Қуролли Кучлари қонли жангларда дунёга келди. Ана шу олишувларда қатнашган кишилар бу оғир дамларни яхши эслашади. Совет-лар республикасининг Қуролли Кучлари социалистик давлатнинг озодлиги ва мустақиллиги учун даҳшатли олишувларда ўсди ва мустаҳкамланди. Қизил Армия интервентлар ва оқгвардиячилар билан бўлган жангларда дастлабки жанговар тажрибани тўплади. Гражданлар уруши ҳандоқларида эса ҳарбий санъатнинг асоси вужудга келди. Шуни алоҳида қайд қилиш керакки, совет кишиларининг мардонавор курашини бутун дунё меҳнаткашлари қизғин қўллаб-қувватлаб туришди. Гражданлар уруши фронтларида Қизил Армия сафларида венгерлар, поляклар, серблар, болгарлар, чехлар, словаклар, немислар, финлар, хитойлар, корейслар ва бошқа халқларнинг вакиллари елкама-елка туриб жанг қилдилар. Уч йиллик урушнинг ниҳоятда оғир шароитларида 14 империалистик давлат ва ички контрреволюциянинг бирлашган кучларини тор-мор келтириш бугунги кунда ақл бовар қилмайдиган мўъжизадек туюлади. Совет жангчилари совет халқининг тинч меҳнати учун имконият яратиш, халқ хўжалигини қайта тиклаш, турмуш даражасини яхшилаш учун кўкракларини қалқон қилдилар.

Бироқ ана шу тинч меҳнат ҳам ҳамиша хавф остида эди. Агрессорлар бизнинг кучимизни синаб кўришга бир неча бор уриндилар. Биз Узоқ Шарқдаги воқеаларни — Хитой — Шарқ темир йўли, Хасан кўли, Халхин-Гол дарёси районидаги низоларни яхши эслаймиз. 1933 йилда фашистлар Германияда ҳокимият тепасига келгач, Европа марказида ҳарбий хавф ўчоғи пайдо бўлди. 1936 йилда Германия билан Япония «Коминтернга қарши пакт» туздилар, бунга Италия ҳам қўшилди. Совет кишилари бу ҳарбий блокнинг кимга қарши қаратилганлигини яхши тушунардилар.

Ана шундай шароитда биз қўл қовуштириб туролмас эдик. Шунинг учун ҳам Совет давлати мамлакатнинг мудофаа қудратини мустаҳкамлаш учун қатор тадбирларни амалга оширди. Бу нарса аввало Қизил Армия сафларининг оширилишида ўз аксини топди. Агар 1933 йилда у 885 минг кишидан иборат бўлса, 1941 йилнинг 1 январига келиб 4.2 миллион кишига етди. Айни вақтда Қизил Армия қурол ва жанговар техниканинг янги намуналари билан қайта қуроллантирилди. Армия ва флот техник ва ҳарбий таълим мактабини ўтаган қўшимча кучлар билан тўлдирилди.

Бироқ Совет Армиясининг ҳарбий тайёргарлигини мустаҳкамлашга қаратилган барча тадбирларни 1941 йилгача амалга ошириб бўлмади. Кўпгина проблемаларни фашистлар Германияси билан уруш кетаётган бир пайтда ҳал қилишга тўғри келди.

Улуғ Ватан уруши ҳақли равишда умумхалқ уруши деб аталади. Унда ишчилар, колхозчилар, зиёлилар, жумладан хотин-қизлар ва ёшлар қатнашдилар. Бу уруш совет халқи бошига жуда кўп кулфатлар солди.

Совет Қуролли Кучлари ўша пайтда энг яхши тайёрланган фашистлар Германиясининг армияси билан ҳаёт мамот жангида ғолиб чиқди. Фашистларнинг ҳарбий машинасини тор-мор келтиришда Гитлерга қарши коалиция мамлакатлари халқларининг ҳиссасини биз жуда яхши эслаймиз ва қадрлаймиз. Салкам беш йил давом этган уруш жараёнида Совет Қуролли Кучлари немисларнинг 507 дивизияси ва Гитлер иттифоқчиларининг 100 дивизиясини сафдан чиқардилар, асир ту-

Матвей ЗАХАРОВ,
Совет Иттифоқи Маршали, СССР Қуролли Кучлари Бош штабининг бошлиғи

◆ ◆

шірдилар ва тор-мор келтирдилар. Бизнинг иттифоқчиларимиз Ғарбий Европада, Италия ва Шимолий Африкада 176 дивизияни мағлуб этдилар. Бу қуролли тўқнашувда асосий оғирлик бизнинг зиммамизга тушди. Чунки иккинчи фронт очилганидан кейин ҳам фашист вермахтининг асосий кучи — 320 дивизиядан 239 таси Шарқий фронтга ташланган эди.

Совет Иттифоқининг фашист босқинчиларини тор-мор келтиришдаги ролини Гитлерга қарши коалиция мамлакатларининг раҳбарлари юксак баҳолаган эдилар. 1942 йилнинг майида Рузвельт генерал Маккартурга юборган телеграммасида шундай деган эди: «Олий стратегия нуқтаи назаридан шу нарса аниқ факт бўлиб қолдики, Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг қолган 25 давлатига нисбатан душманнинг кўпроқ жангчиси ва ҳарбий техникасини руслар яксон қилмоқда». «Руслар армияси,— деб таъкидлаган эди Черчилль, —Германия ҳарбий машинасининг ичак-чавоғини ағдариб ташлади». «Қизил Армия, — деган эди генерал де Голль, — халқларни қулликдан озод қилувчи энг асосий қуролдир».

Бироқ айрим ғарб тарихчилари тарихий ҳақиқатдан кўз юмиб, фашист босқинчиларини тор-мор келтиришдаги Совет қуролининг аҳамиятини камситмоқдалар. Худди шунинг учун ҳам фашистлар Германиясига қарши бўлган жангда буюк тарихий ғалабанинг совет халқига қанчалик қимматга тушганини тарихни бузувчиларга эслатиб ўтмоқчиман.

Бу уруш Ватанимиз бошидан кечирган барча урушларнинг энг оғири ва энг даҳшатлиси эди. Уруш 20 миллион совет кишисининг ёстиғини қуритди. Фашистлар босиб олган СССР территориясида гитлерчи каллакесарлар тинч аҳолидан 6 миллиондан зиёдроқ кишини — эркаклар, аёллар ва болаларни ҳамда 4 миллионга яқин совет ҳарбий асирларини қириб ташладилар. Польша, Германия, Австрия территориясидаги концлагерларда, шунингдек Освенцим, Дахау, Майданек, Заксенхаузен, Бухенвальд ва бошқа ўлим лагерларида қийнаб ўлдирилган совет кишилари бу ҳисобга кирмайди. Уруш кунларида 4 миллион совет кишиси Германияга ҳайдаб кетилган эди. Уларнинг кўпчилиги ишчилар лагери деб аталган қамоқхоналарда ҳалок бўлдилар.

Фашист босқинчилари 1710 совет шаҳарларини ва 70 мингдан зиёдроқ қишлоқларни вайрон қилдилар ва ёндириб юбордилар. 40 минг даволаш муассасаси, 84 минг мактаб, олий ўқув юртлари ва илмий тадқиқот институтларини, 43 минг кутубхона ва 427 музейни яксон қилдилар. СССР гражданларига ва халқ хўжалигига етказилган моддий зарар 1941 йил пулида 679 миллиард сўмни ташкил этди. Фашист босқинчиларининг Советлар тупроғида қилган ваҳшийликларини тарих ҳалигача кўрмаган эди. Совет халқи ўз бошига тушган кулфат ва қийинчиликларга мардларча бардош берди. Уруш туфайли вужудга келган жароҳатлар аллақачон тузалиб кетди. Лекин шу урушда йўқотганларимизни унута олмаймиз. Уруш қурбонлари Гитлер галаларини тор-мор келтиришда қатнашганлар ва барча илғор кишилар қалбида яшайди.

Фашистлар бошлаб берган иккинчи жаҳон уруши 10 миллионлаб кишиларнинг ёстиғини қуритди, беҳад вайроналиклар келтирди, кўпгина мамлакатларнинг иқтисодий тараққиётини узоқ йилларга тўхтатиб қўйди. Жаҳон ҳукмронлигига даъвогар бўлган фашистларнинг планларини улоқтириб ташлаш учун бу уруш инсониятдан катта куч талаб қилди. Уруш қаҳрамонлари ва қурбонларининг хотираси дунёдаги барча халқлар учун муқаддасдир.

Иккинчи жаҳон урушининг якунлари ва ундан олган сабоғимиз бизни ҳозирги шароитда тинчликни сақлаб қолиш ҳақида қайғуришга мажбур қилмоқда. Оммавий қирғин воситалари ҳозир шу қадар тараққий этдики, агар янги жаҳон уруши бошланса ер куррасидаги халқлар учун энг катта бахтсизлик келтирган бўлур эди. Мана шунинг учун ҳам уруш ва тинчлик масаласи — миллион-миллион кишиларнинг ҳаёт-мамоти масаласидир. Халқлар келажаги ана шу масаланинг қандай ҳал қилинишига боғлиқ. Бу проблема жаҳон жамоатчилигини, барча халқларни ташвишга солаётганини кўриб турибмиз. Худди шунинг учун ҳам давлат, сиёсий арбоблар ва ҳукумат бошлиқлари жаҳон тақдири учун ўз елкаларида катта жавобгарлик борлигини ҳис қилмоқликлари керак.

Совет Иттифоқи Улуғ Ватан урушини ғалаба билан якунлагач, ўз тараққиётининг янги босқичига қадам қўйди. Биз имконимиз борича халқлар ўртасида тинчлик ва дўстлик бўлишига интилмоқдамиз. Шу мақсадда Совет ҳукумати қатор тадбирлар ўтказиб, ўз Қуролли Кучлари сафини анча қисқартирди. Афсуски, бу тадбир капиталистик давлатларда акс-садо бермади. Бундан ташқари, Совет Иттифоқи ҳар томондан ҳарбий ва ҳарбий-денгиз базалари билан ўраб олинган. Қатор капиталистик давлатлар ҳарбий-сиёсий блокларга бирлашиб олдилар. Ана шундай бир шароитда бошқача йўл тутиш нотўғри бўлур эди. Коммунистик партия ва Совет ҳукумати халқ хавфсизлигини таъминлаш мақсадида яна тадбирлар ўтказишга мажбур бўлди. СССРда қисқагина вакт ичида атом қуроли ишлаб чиқариш проблемаси муваффақиятли ҳал этилди. Шу билан бутун дунёда тинчликни таъминловчи ва сақлаб қолувчи омил вужудга келди.

Урушдан кейин дунёда анча ўзгаришлар бўлди. Социалистик мамлакатлар ҳамкорлиги вужудга келди. Улар ўз мудофаа қудратларини бирлаштириш тадбирларини амалга ошира бошладилар. 1955 йилнинг 14 майида Варшавада Европадаги 8 социалистик мамлакатларнинг дўстлик, ҳамкорлик ва ўзаро ёрдам Шартномаси имзоланди. Бу Шартнома социализм мамлакатлари бузилмас дўстлигининг мустаҳкам таянчи бўлиб келмоқда. Шундан кейин ҳам ер юзида тинчликни мустаҳкамлаш учун қатор тадбирлар амалга оширилди. Ана шулардан бири 1963 йилнинг 5 августида СССР, АҚШ ва Буюк Британия ўртасида атмосферада, космик бўшлиқда ва сув остида ядро қуролини синашни таъқиқлаш тўғрисидаги Шартноманинг имзоланишидир. Кейинроқ бу Шартномага Европа, Америка, Осиё ва Африканинг кўпгина давлатлари қўшилишди...

Бироқ уруш хавфи ҳали тугагани йўқ. Шундай экан. Совет Қуролли Кучлари ва барча халқлар ҳар қандай агрессорнинг кирдикорларини фош қилишга тайёрдирлар. Ғалабани оғир йўқотишлар ва чексиз вайроналиклар ҳисобига қўлга киритган совет халқи келажакда яна қон тўкилмаслигининг олдини олиш учун ҳамиша шай бўлиб турибди. Ана шу мақсадда Совет Иттифоқи бошқа социалистик мамлакатлар билан ҳамкорликда ва барча тинчликсевар халқларнинг ёрдамида ер юзида мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун курашмоқда.

БОЙЛИГИМИЗ МАНБАИ

БИЗНИНГ СУҲБАТ

(Денов районидаги «Москва» колхозининг бош агрономи, колхозлар Иттифоқ Кенгашининг аъзоси ўртоқ Х. ОТАМУРОДОВ ҳикоя қилади).

Москвада, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съездида ер ҳақида, ундан фойдаланиш тўғрисида гап борар экан, колхозимиз экин майдонлари кўз ўнгимда гавдаланди. Чиндан ҳам ер бизнинг бойлигимиз, куч-қудратимиз манбаи эканлигига тағин бир марта ишонч ҳосил қилдим.

Колхозимиз ерлари Тўпаланг дарёси бўйларида жойлашган. 1686 гектар ҳайдаладиган сувли еримиз бор. Шундан 350 гектари тошлоқ, 275 гектари тўқайдан очилган торф тупроқли зах ерлардир. Ана шу майдонларда биз ҳар йили катта ҳажмдаги ирригация-мелиорация ишларини олиб борамиз. Барча агротехника тадбирлари — ерни шудгорлаш, текислаш, экиш олдидан ўғитлаш, бороналаш, чигит экиш, ғўзани парвариш қилиш, суғориш ва бошқа тадбирлар ўз вақтида ҳамда сифатли ўтказилади.

Буларнинг ҳаммаси ажойиб самаралар беряпти. 1963—1965 йиллар давомида давлатга 10535 тонна «оқ олтин» сотдик. 1200 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 29,2 центнердан пахта топширдик.

Биз ерни яхши ишлаш, тупроқ унумдорлигини ошириш йўли билан пахтачиликни янада ривожлантиришни ўз олдимизга асосий мақсад қилиб қўйган эдик. Кейинги йилларда бу мақсадимиз рўёбга чиқди. 1966—1968 йиллар давомида мамлакатга 12882 тонна пахта етказиб бердик. Бошқача қилиб айтганда, ҳосилдорлик гектар бошига 35,7 центнерга кўтарилди. Илгариги уч йилдагига қараганда гектар бошига 6,5 центнердан кўп пахта олинди.

Кейинги уч йил давомида пахтачиликдан олган қўшимча даромадимиз аввалги уч йилдагига нисбатан 700 минг сўм кўп бўлди. Бир центнер пахтанинг таннархи илгариги 34,2 сўмдан 30,3 сўмга туширилди. Мамараим Ҳакимов, Эшбой Чориев, Эсонтурди Ҳайдаров, Мелон Абдуллаев, Қўлдош Бекназаров, Боқи Алимов ўртоқлар бошлиқ бригадалар ҳар гектар ердан 38-43 пентнердан пахта етиштирилишига эришдилар.

Йиғим-теримни механизациялашда ҳам яхши кўрсаткичлар қўлга киритилди. Агар 1963 йили ялпи ҳосилнинг 1150 тоннаси агрегатларда саранжомлаб олинган бўлса, бурноғи йили машиналар бункеридан 2434 тонна пахта тўкилди. Машинада пахта териш топшириғини бултур ҳам яхши бажардик. Далаларимизда 30 та «зангори кема» бетиним ишлаб турди.

Бу муваффақиятларга қандай қилиб эришилди?

Даставвал, биз ерга меҳр-муҳаббат қўйдик, уни ҳамиша ардоқладик. Ерларимизни яхши ишлаш, тупроқни донадор қилиш учун ҳамма имкониятларимиз бор. Колхоз паркида 16 ҳайдов, 45 чопиқ трактори, бир неча погрузчиклар ҳамда бошқа қишлок хўжалик машиналари бор. Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши бизда техникавий томондан яхши қуролланганлиги учун ҳам дала ишларини сифатли олиб бориш учун жуда катта имкониятларга эгамиз.

Бир майдонга ҳадеб бир хил экин экавериш монокультурага олиб келади. Бу — ер яроқсиз бўлиб қолади, тупроқнинг унумдорлиги пасаяди, натижада экинлардан, хусусан пахтадан олинадиган ҳосил борган сари камайиб кетаверади дегани. Биз бунга йўл қўймаслик учун ерни ўғитларга тўйдириб борамиз. Тупроқнинг унумдорлигини ошириш мақсадида ҳар йили 8000-8500 тонна маҳаллий ўғит, 700-800 тонна фосфорли, 600—650 тонна азотли ўғитлар ва 300-400 тонна калийли тузлар ерга солинади. Ана шу ўғитлар шудгорлаш, чигит экиш олдидан ва ғўза вегетацияси даврида берилади.

Колхозимиз бўйича ҳар бир килограмм соф азот ҳисобига 45-50 килограммдан пахта етиштириб келяпмиз. Илғор бригадаларнинг бу соҳадаги кўрсаткичлари тағин ҳам юқори. Масалан, ўртоқ Мамараим Ҳакимов бошчилик қилаётган бригада ҳар бир килограмм соф азот ҳисобига 60 килограмм ва ундан ҳам ошириб «оқ олтин» етиштирмоқда. Ўртоқ Эшбой Чориев бошлиқ бригада ҳам ҳар килограмм соф азот ҳисобига 58 килограммга етказиб пахта оляпти.

Биз ҳосилдорликни кўпайтириш билан бир қаторда, унинг таннархини тобора камайтириб боришга қатъий бел боғлаганмиз. Чунки, маҳсулотнинг таннархи коллектив хўжалигимиз иш фаолиятининг ойнаси ҳисобланади. Ишлаб чиқаришга илғор техника ва фан ютуқларини жорий этиш, меҳнат унумдорлигини ошириш тўғрисидаги қарорлар қандай бажарилаётганлиги маҳсулотнинг таннархидан билиниб туради.

Лекин бизда пахтанинг таннархини йил сайин камайтириб келаётган бригадалар билан бир қаторда, унинг таннархини қимматлаштираётган бригадалар ҳам йўқ эмас. Юқорида номлари зикр қилинган бригадалар гектаридан 38-43 центнердан ҳосил топшираётган бир пайтда, У. Тошпўлатов, А. Бекмирзаев, Ш. Назаров ўртоқлар бошлиқ бригадаларимиз ҳам борки, улар кам ҳосил олмоқдалар, пахтанинг таннархини арзонлаштириш тадбирларини кўрмаётирлар. Бу бригадалар ҳар гектар ердан 32-33 центнердан ҳосил топширишяпти. Бундай қараганда, ёмон кўрсаткич эмас. Бироқ шулар билан бир хил ер-сув шароитига эга бўлган, техника, ишчи кучи, маҳаллий ва минерал ўғитлар билан баббаравар таъминланган М. Ҳакимов, Э. Чориев, Э. Ҳайдаров ўртоқлар бошлиқ ва бошқа бригадалар ҳосилдорликни 43 центнергача етказдилар.

Биз паст ҳосил олаётган бригадаларни ҳам юқори ҳосилли бригадалар қаторига кўтариш тадбирларини амалга оширмоқдамиз. Чунончи, биринчи галда, ерни яхши ишлаш, чуқур ҳайдаш, ўғитларга тўйдириш, сувга қондириш, яхшилаб текислаш, экиш-тикиш ишларини маромида ўтказиш, ҳар гектар ерда ғўза тупларининг нормал қалинликда бўлишини таъминлаш устидан қатъий назорат ўрнатилади. Бу ишга асосан агрономлар бошчилик қилишади.

Юбилей йилидаги юксак мажбуриятларимизни бажариш учун бизда барча қулайликлар мавжуддир, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг XVII пленуми пахтачиликни янада ривожлантиришнинг аниқ йўлларини кўрсатиб берди. Биз пленум белгилаб берган йўлдан бориб, пахта хосилдорлигининг янада кўпайишига эришамиз.

Кези келганда, шундай бир муаммо ҳақида ҳам гапириб ўтмасдан иложим йўқ. Ҳали айтганимдек, колхозимиз территориясидан Тўпаланг дарёси оқиб ўтади. Ҳар йили тошқин пайтида 20-25 гектар унумдор еримизни сув ювиб кетади, бундан ташқари бир неча гектар ер яроқсиз бўлиб қолади. Колхозчилар кучи билан 20-25 километр қирғоқни тўсиш имконияти бўлмаётир. Ўз кучимиз билан қилинаётган сепоялар ва бошқа тўсиқларнинг фойдаси кам бўлаётир. Сув хўжалиги органлари бу масалада бизга жиддий ёрдам кўрсатишлари зарур.

Шу жиҳатдан бизга кўмаклашилса, ерларимизнинг унумдорлиги янада ортади, бинобарин, пахта ҳосилдорлиги тағин ҳам кўпаяди.

КУКЛАМ эшик қоқмоқда. Миришкор деҳқон мўл ҳосил учун пухта тайёргарлик кўряпти, техникасини ремонт қиляпти, ерига яхоб беряпти, шўр юваяпти, кўплаб маҳаллий ўғит тўплаяпти ва далага ташиб чиқяпти. Бу соҳада Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхозининг аъзолари намуна кўрсатишяпти. Бу ерда мавжуд 17 ҳайдов, 32 чопиқ тракторлари, 20 сеялка сифатли ремонт қилиб қўйилди. Суратда: колхоз механизаторлари Раҳмат Нишонбоев ва Эргаш Қурбонбоевлар ўзлари ремонтида қатнашган ва кўклам экишига тахт қилиб қўйилган тракторларга ҳавас билан қараб туришибди.

А. Тўраев фотоси

ЧАҚИРИЛМАГАН „МЕҲМОН“

Газетхонлар илтимосига кўра Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш министрининг ўринбосари П. И. ЧИЧЕНИН грипп касаллиги ва унинг олдини олиш ҳақида маслаҳат беради.

Сўнгги йилларда олимларимиз гриппни даволаш ва унинг олдини олиш чоралари устида тинимсиз илмий-тадқиқот ишлари олиб боряптилар. Гриппга бунчалик эътибор берилиши тасодифий ҳол эмас. Чунки грипп энг кўп ва тез авж олувчи юқумли касаллик бўлиб, ҳар йили ер шарида эпидемия ва пандемия ҳолатида тарқалмоқда, миллионлаб кишиларнинг меҳнат қобилиятини вақтинча йўқотишига сабаб бўлмоқда.

Бу хавфли касаллик узоқ масофа ва давлат чегараларини ҳам писанд қилмайди.

Грипп касаллигини қўзғатувчи вирус 1933 йилда инглиз, 1936 йилда эса совет олимлари томонидан аниқланди. Бу вируслар оддий микроскоп орқали кўринмай, фақат бир неча минг марта катталаштирувчи электрон микроскопдагина кўринади. Ҳозирги замон медицинасига грипп вирусларининг юзга яқин хили, яъни вирусларнинг бутун бир оиласи маълум.

Куз ва баҳор фаслларида буларнинг сони яна ҳам ортади. Чунки бу фаслларда парагрипп ва аденогрипп деб аталувчи касалликлар кишиларда ҳақиқий гриппга ўхшаш, яъни гриппсимон касалликларни юзага келтиради.

Грипп касаллигини бошидан кечиргач, кишида шу касалликка қарши курашиш қобилияти, яъни касалликни юқтирмаслик хусусияти — иммунитет ҳосил бўлади. Агар одам А типидаги вирус қўзғатган грипп билан оғриб тузалса, бу кишида фақат шу вирусга нисбатан иммунитет туғилади. Грипп вирусининг бошка типи эса янги касалликни қўзғатаверади. Шуни ҳам айтиш керакки, грипп организмда узоқ вақтли иммунитет қолдирувчи қизамиқ, чечак каби дардларнинг вирусларидан ўзининг қисқа муддатли (1,5-4 йил) иммунитет қолдириши билан фарқ қилади. Шунинг учун ҳам грипп касаллиги ҳар 3-4 йилда яна қайталаб туриши мумкин. Шу нарса аниқланганки, грипп вируслари, айниқса А типидаги вирус муҳит таъсири остида доимо ўзгариб туради. Масалан 1930 йилларда гриппнинг асосан А тури тарқалган эди, 1940 йилларга келиб бу вируснинг A_1 деб аталган тури кўпайди... 1968 йилнинг август ойида эса СССРдаги гриппга қарши курашувчи Бутуниттифоқ марказ Гонконгда грипп вирусининг янги тури топилгани ҳақида ташвишли ҳабар олди. Гонконгда бир ҳафта ичида 500 мингдан ортиқ кишини кўрпа-тўшакка ётқизиб қўйган бу касаллик тезда бошқа давлатларга ҳам тарқала бошлади. Бу касалликни янги A^3 вируси келтириб чиқарганлиги маълум бўлди. Албатта, вируслар ҳам тез-тез ўзгаравермайди. Бу жараённинг ўзига хос айланма қонуни бор. Текширишларга кўра, ўтган асрнинг 80-йилларида туғилган кишилар қонининг зардобида A^3 вирусига хос специфик моддалар бор экан. Бу нарса A^3 вируси илгари ҳам ер қитъасида бўлганлигидан далолат беради.

Грипп касаллиги ҳақида биз аҳолини нима учун огоҳлантириб қўймоқчимиз? Аввало шунинг учунки, грипп жуда оғир дард ва у ўзининг асоратлари билан хавфлидир. Грипп одам организмининг турли касалликларга қарши курашиш қобилиятини жуда сусайтириб юборади. Шу сабабли грипп билан оғриган беморларнинг кўпчилигида турли асоратлар юзага келади ва авж олади. Бундай касалликларга ўпка зотилжами, ўрта қулоқ ва мия пардаларининг яллиғланиши ва ҳоказолар киради. Бундан ташқари грипп сил, ревматизм ва юрак касалликлари каби сурункали дардларнинг қайталанишига ҳам сабабчи бўлади.

Грипп касаллиги катта ёшдаги кишиларда ҳам, болаларда ҳам учрайди. Касаллик одатда бемор кишидан ва унинг буюмлари (рўмолча, сочиқ, идиш-товоқ)дан соғлом, одамга юқади. Бемор йўталганда, аксирганда ва гапирганда тупук заррачалари билан бирга талайгина грипп вирусини ташқарига чиқаради. Соғлом одамга грипп вируси юққандан кейин 1-2 кун ўтгач, тўсатдан касаллик бошланади. Беморнинг эти увишиб, тана ҳарорати 38-40 даража кўтарилади, боши, айниқса бошнинг пешона қисми қаттиқ оғрийди, бутун бадани, оёқ-қўллари қақшайди. Бел ва болдир мушакларининг зирқираши азоб беради, иштаҳа бўғилади, дармон қурийди ва ниҳоят бемор ётишга мажбур бўлади. Грипп касаллиги оғир ўтганда кўнгил айнаш, қайт қилиш ҳодисалари ҳам рўй беради. Тана ҳарорати кўтарилиши билан бир вақтда ёки эртасига тумов аломатлари кўриниб, бурун оқа бошлайди. Қуруқ йўтал, йўталганда томоқнинг қирилиб оғриши ва оғизнинг қуруқшаб қолиши беморни безовта қилади, юзи ва кўзлари қизаради, баъзан лаб ва бурун атрофига учуқ тошади. Тана ҳароратининг кўтарилиши 1-3 кундан 4-6 кунгача давом этади. Лекин шуни эсдан чиқармаслик керакки, ҳароратнинг нормаллашиши билан касалдан тузалдим. дейиш бутунлай нотўғри. Чунки касалликнинг тузалиши аслида 3-4 ҳафтагача давом этади.

Ёш болаларда грипп, айниқса, оғирроқ ўтади. Бола серҳархаша бўлиб, безовталаниб йиғлай беради. Грипп билан оғриган ёш болаларда ҳиқилдоқ шиллиқ қаватининг шишиши оқибатида баъзан бўғилиш аломатлари рўй беради. Айрим холларда беморларда ёруғликдан қўрқиш, кўздан ёш оқиши, ёш болаларда эса томир тортишиши каби ҳолатлар ҳам содир бўлиши мумкин.

Гриппдан сақланиш учун нима қилмоқ керак?

Грипп бошланиши биланоқ беморни алоҳида хонага ўтказиш ёки тезда касалхонага ётқизиш — касалликни соғлом одамларга юқтирмасликнинг энг зарур чорасидир. Алоҳида хона бўлмаган тақдирда бемор ётган жойни чойшаб билан ажратиб қўйиш керак. Бемор ётган хонанинг полини ва деворини хлорамин ёки хлорли оҳакнинг 0,2 процентли эритмасида ҳўлланган латта билан артиб туриш лозим. Бундай эритма тайёрлаш учун бир пақир сувга бир ош қошиқ хлорамин ёки хлорли оҳак солиш кифоя.

Бемор қуёшга қараган хонада ётиши ва хонани тез-тез шамоллатиб туриш фойдалидир. Беморнинг сочиғи ва идиш-товоғи алоҳида бўлиши, бемор фойдаланган буюмлар юқорида айтиб ўтилган хлорамин ёки хлорли охак эритмаси билан зарарсизлантирилиши лозим. Бемор йўталганда ва аксирганда оғзини рўмолча билан беркитиши зарур.

Касалликнинг тарқалишига йўл қўймаслик учун гриппга қарши тайёрланган зардоб ва вакцина билан профилактик эмлаш талаб этилади. Бундай чораларни амалга оширишда соғлиқни сақлаш органлари ходимлари билан бир қаторда бутун аҳоли ва жамоатчилик актив қатнашмоғи керак.

Ҳозирги вақтда Соғлиқни сақлаш министрлиги қошида грипп касаллигининг олдини олиш учун курашувчи штаб ташкил қилинган. Ҳамма поликлиникалар амбулаторияларидаги бу касалликни даволовчи кабинетларда врачлар ишлаб турибди. Республика дорихоналарида гриппни даволаш ва унинг олдини олишда керак бўладиган дори-дармонларнинг турли хиллари мавжуд.

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК АХБОРОТИ

ХОРАЗМ. Ҳурипошша Жабборова бултур 18 бош сигирнинг ҳар биридан 2010 килограммдан сут соғди ва биттадан бузоқ олди. Унинг бу йилги режалари янада катта: ҳар бош сигирдан 2500 килограммдан сут топширмоқчи. Шу кунларда сигирлардан кўплаб сут соғиб олиб, Қўшкўпир районидаги «Коммунизм» колхози аъзолари ўртасидаги социалистик мусобақада пешқадамлик қилмоқда.

Область комсомоллари Ҳурипошшага юксак ишонч билдириб, уни ВЛКСМнинг XVI съездига делегат қилиб сайлашди.

Ж. МАТЁҚУБОВ.

ҚАШҚАДАРЁ. Косон районидаги «Шарқ юлдузи» колхози бултур сутчиликдан зарар кўрган эди. Юбилей йилида бунга йўл қўймаслик учун жиддий тадбирлар амалга ошириляпти. Чунончи, чорвачиликнинг озуқа базасини мустаҳкамлаш мақсадида бедазорлар кенгайтирилди. Маккажўхори экиладиган майдонлар ҳозирданоқ тайёрлаб қўйилди.

Колхоз бу йил камида икки йилга етадиган миқдорда ем-хашак жамғарилишини таъминлаш тадбирларини шу кунлардан бошлаб амалга оширяпти.

Н. ОЛЛОЁРОВ.

ЧИРОҚЧИ. «Кўкдала» совхозининг бош чўпони Тўра бобо Аннаев ҳар йили совлиқлардан кўплаб қўзи олиб келмоқда. Ўтган йили ҳар юз бош совлиқ ҳисобига 167 тадан соғлом қўзи топширди.

Моҳир чўпоннинг бу йилги режаси катта. 502 бош совлиқнинг ҳар юз бошидан 170 тадан қўзи олиб, юбилейга муносиб совға тайёрламоқчи.

И. ТУРСУНОВ.

САТИРА ВА ЮМОР

ЧАНГ ИЧИДА

РЕПОРТАЖ

Ўзимизнинг ҳаммабоп саккизинчи трамвайга ўтириб Кўкчадан Вокзал томонга ҳеч саёҳат қилганмисиз, ёки еттинчида Университет шаҳарчасидан Фарҳод бекатигача борганмисиз? Баъзан беш, баъзан ўн бекат юргансиз албатта, лекин охиригача чанг хўплаб боришга тоқатингиз етганми? Чанг кўчада кўпми, вагон ичида кўпми, бекатлар ифлосми, ёки вагонларнинг ичи улардан кўра ифлосроқми деган мазмундаги баҳсларни ҳеч эшитганмисиз?

— Ўртоқ кондуктор, вагон бунча ифлос?

— Фаррошлар чет эл саёҳатига кетишган, билетга узатинг.

— Айтинг, секинроқ ҳайдасин, ҳамма ёқ чангиб кетди.

— Бурнингизга пахта тиқиб олинг.

— Йўқ, айтингчи, шу вагонга ҳеч супурги тekканми ўзи?

— Теккан.

— Қачон?

— Ўтган йили.

— Ҳазил қиласиз-а яна.

— Тезроқ туш, одамлар қараб қолди.

Кўриб турганингиздек кондуктор билан йўловчилар дўстона суҳбатлашиб боришяпти. Энди, рухсатингиз билан бирбирига мутлақо бегона бўлган йўловчиларнинг ҳам дўстона суҳбатидан бир шингил олиб эшиттирмоқчимиз. Биз ўзимизнинг ҳаммабоп саккизинчимизда Вокзал томонга қараб ўқдек учиб кетяпмиз.

— Вой-бўй, вагонми бу ёки...

— Ахлат ташийдиган машина.

— Бирхиллар оз-оз чанг ютиб туриш фойдали дейишади.

— Бе, саломатликнинг заволи-ку бу!

— Гриппнинг уяси десангизчи.

— Доктормисиз?

— Ҳозир ҳамма ҳам доктор бўлиб кетган...

— Қани энди, шу ифлос вагонларда трамвай-троллейбус бошқармасининг раҳбарларини ҳам бир «катайса» қилдирсанг.

— Улар енгил машинада юришади.

— Ҳамма айб ўзимизда.

— Нега?

— Қўлтиғимизда супурги олиб юрмаймиз-да...

Суҳбат трамвайнинг тезлигига қараб гоҳ пасайиб, гоҳ кучайиб боради. Трамвай тўхтаса тўхтайдики, эътирозлар, пичинглар, мулоҳазалар ҳеч тўхтамайди. Эҳтимол, еттинчи билан саккизинчи маршрутларда қатнайдиган вагонлар ифлосу, бошқалари чиннидек ярақлатиб қўйилгандир. Қани, вақтингиз бўлса, ўша маршрутларни ҳам бир айланиб кўрайликчи. Мана иккинчи маршрутда қатнайдиган вагонлардан биридамиз. Уни Анатолий Петрусенко деган ёшгина йигит бошқариб боряпти. Чанг, лой, перажка ўралган мойли қоғозлар, папирос қолдиғи, эски билетлар уюми, оёқ остида эзилган картошка-пиёзлар, тугмалар, кимнингдир носқовоғи ҳам тушиб қолибди, тупроққа қоришиб ётибди...

— Бай-бай-бай! — деймиз ёқа ушлаб.

— Оғзингизни катта очманг, чанг киради — ҳазилга олиб дейди Анатолий.

— «Тозалаб ҳайдасангиз бўлмайдими?

— Мен маршрутга жавоб бераман.

Саёҳатимиз давом этади. В. Кривова бошқараётган тўққизинчи трамвайдан С. Абдуллаева бошқараётган саккизинчи трамвайга, М. Короткова бошқараётган ўн биринчи трамвайдан Г. Таджалиева бошқараётган ўнинчи трамвайга ўтамиз, э боринги, Г. Колочев, В. Вербахлар ҳайдаётган иккинчи, учинчи трамвайларгача ҳаммаҳаммасини кўздан кечириб чиқамиз. Барчаси кир, ифлос, чанг, тоқат қилиб бўлмайдиган даражада ифлос.

— Сабабини айтайми? — деб қолди ҳайдовчилардан бири.

— Айтинг.

— Иккинчи парк директори А. Исмоиловни тартибга чақириш керак.

— Масалан?

— Масалан, илгари ишга бешда келсак, олтигача трамвайга қарардик, тозалардик. Тозалаганимиз учун ҳақ олардик.

— Энди-чи?

— Энди ҳақ беришмайди. Вагон ифлос, ҳайдаб чиқмайман десак, мукофотдан маҳрум қиламан деб дағдаға қилишади. Ким мукофотдан маҳрум бўлишни истайди. Шунинг учун вагонлар ифлос бўлса ҳам миниб чиқиб кетаверамиз...

Ўнлаб ҳайдовчилар бу фикрни ўртага ташлаяпти. 37 ҳайдовчи иш нотўғри ташкил этилганлигидан норози бўлиб шикоят йўллаган, лекин ҳалигача бирон ташкилотдан жавоб олишмабди. Фаррошлар эса тегма нозик бўлиб кетишибди. «Ишинг ёмон!» дейишса:

— Бўлмаса кетиб қоламан!.. —деб қўрқитишар экан.

Илгари уларга ҳақ ишбай асосида берилар экан, ҳозир қатъий ойлик белгилаб қўйишибди. Бир вагон тозаласанг ҳам шуни оласан, ўнта тозаласанг ҳам шуни оласан, тамом, вассаллом, дейишибди. Шунинг учун ҳам фаррошлар номигагина бир-икки вагоннинг у ёғбу ёғидан ўтиб қўйишарканда, супургини қўлтиқлаб, челакни салангглатиб аста жўнаб қолишаркан. Ҳар куни 460 тага яқин трамвай-троллейбус вагонлари йўлга чиқади, ҳар биттасида ўртача беш килограммдан чанг-тупроқ бўлганда ҳам уч тоннага яқин чанг шаҳарнинг у бошидан бу бошига «текин» қатнаб йўловчиларнинг кийим-бошига, юз-кўзларига «агир-упа» сепиб туради.

Охирги сўзни Тошкент трамвай-троллейбус бошқармасининг раҳбарлари Н. Подгорний, М. Валиев ўртоқларга бериб, шу билан репортажни ҳам якунлаб қўя қолмоқчи эдик, ҳайдовчилардан бири сўз сўраб қолди.

— Гапим шуки, катта раҳбарлар иккинчи паркка келиб катта мажлис чақиришсин, уларга атаб юрган катта-катта гапларимиз бор... Умуман шундай қилса бўладими?

— Бўлади, албатта.

Худойберди ТЎХТАБОЕВ.

КЕТИБ ҚОЛМАГАНДА...

ҲАЖВИЯ

(Безори ўз уйида. У каттиқ калтак еган. Бошидан ўтган баъзи лавҳаларни эсламоқда)

— Ҳа, одамлар, одамлар, феъллари ҳар хил одамлар. Баъзи одамлар бор, ювош, кўнгилчан, лоқайд. Олдида бировни тутиб олиб дўппосласанг ҳам ғинг демайди, тескари қараб кетаверади. Баъзи бирлари бор, бай-бай-бай, дружинникдан ҳам беш баттар, эшикнинг ғижирлашига ҳам аралашади. Қайси куни трамвайда бир воқеа рўй берди. Оёғимни чалиштириб папирос тутатиб ўтирсам, тугун кўтарган бир кампир тепамга келиб қадалиб туриб олди. Пайқамагандек анқовсираб ўтиравердим. Бир киши: «Йигитча, холанинг тугунлари бор экан, жой берсангиз бўлармиди?», деди. индамадим. Ҳалиги киши туриб-туриб: «Қулоғинг борми, катта ўсгансан, без экансан-ку» — дейди.

Ўзимнинг қўлим қичиб турувди, «тарс-турс» бир-икки лунжига қўйвордим. Атрофга қарадим, ҳамма суратдек қотиб турибди. Биламан, баъзи бирининг жанжалга хуши йўқ, «гувоҳ бўлиб судма-суд қатнаб юраманми?», — дейди. Баъзилари ёқаси йиртилишидан қўрқади. Баъзилари бор, тепса-тебранмас, ҳамма жим. Фақат бир шиpакайф йигит калтак еган кишига: «Ака, ўспирин-да. Ўспирин, хафа бўлманг. кенжа ўғлингиз шунга ўхшаб шўх бўлиб юрсин, калтак еган билан одам ўлмайди, ҳечқиси йўқ» —деб қўйди. Эшикнинг олдида битта жиккаккина киши турувди, Тушиб кетаётсам «тўхта» деб қолди. Қўлига бир туширишимни биламан. «Уришни билмас экансан» деб қарсиллатиб чакагимга тушириб қолса бўладими! Чалқанча агдарилиб тушдим, коптон қилиб тепа кетди. Зум ўтмай беланги қилди-қўйди, Хайриятки, бахтимга милиция келиб ажратиб олди. Обрўни қаранг, оёқ-қўлимдан ушлашиб усти очиқ машинага ғишт отгандек отворишди. Машина ҳам кўмирдан янги бўшаган экан, башарам билан тушдим, кўмир ялаб ётибман. Ўзим нима аҳволдаман-у, калтаклаган киши тепамга келиб: «Калтак қалай экан, ҳузур қилдиларми, тез-тез шунақанги тепкидан еб туринг, акаси» деди. Чурқ этмадим. Негаки, оғзимни пойлаб турибди. гапирсам яна мушт туширади. Ҳар тугул эсон-омон милисахонага етиб олдик. Севиндим, Чунки мен даъвогарман. Рақибимни дарҳол қамашади. Шикоятга лабимни жуфтлаб турсам, дружиначи мени кўриб. «бу қашқирни қайси барака топкур урди, хўп иш қилибди-да» деса бўладими. Қўйинг-чи иш элак-элак бўлди.

Ҳа, одамлар-одамлар, дилимга яқинсиз, жонсиз, ҳамёнсиз, кўнгли бўш одамлар. Агар ҳаммангиз ҳалиги мени саваган елимёпишқоққа ўхшасангиз борми, безорининг уйига ўт кетди деяверинг.

Ж. АСОМИДДИНОВ.

СУНГИРЬ АЖОЙИБОТЛАРИ

Археологлар Владимир шаҳридан сал нарида жойлашган қадимги Сунгирь масканидан топилган янги нарсалар кутилганидан ҳам зиёда бўлди. Бу ерда юқори палеолит даврида, яъни бундан 25-27 минг йил аввал истиқомат қилган кишиларнинг ҳоклари топилди! Кўмилган икки боланинг ҳоклари алоҳида қизиқиш уйғотади. Профессор В. В. Бунакнинг аниқлашича, болалар 6-7 ва 12-13 ёшда бўлган. Бир боланинг оёғи ёнида кремний пичоқ ётибди. Яна бир пичоқни эса бармоқлари орасига қисиб олган.

Топилган энг муҳим нарса эса, учлари жуда ўткир 15 та узун найзадир. Шу найзалардан бири қарийб 2,5 метрга боради. Уларнинг ҳаммаси мамонт суягидан ишланган. Олимлар шундай эканлигини аниқлагач, дастлаб тушуна олмай туришди, сўнгра эса ёқаларини ушлашди. Гап шундаки, ҳозирга қадар топилган энг узун мамонт тиши 2 метру 86 сантиметрга боради. Шундай экан, бояги найза қандай ясалган. Бунинг жавоби фақат битта бўлиши мумкин—ўша вақтлардаёқ (бундан 25 минг йил муқаддам) одамлар мамонт суягини буғлаб тўғрилашнинг уддасидан чиққанлар.

Бошқа топилмалар ҳам қадимги халқларнинг юксак маданиятидан дарак беради. Тўкис қилиб тикилган мўйна кўйлак, махси, мунчоқлар қадалган ёпинчиқ, уч қатор зич маржон қадалган қалпоқ бу гапларнинг далилидир.

Шундай қилиб, топилган нарсаларнинг ҳаммаси Сунгирь маскани —юқори палеолит даврининг энг муҳим ёдгорлигидир, дейишга асос беради. Шуни ҳам айтиш керакки, бу фақат Совет Иттифоқи территориясидагина эмас, шу билан бирга бутун ер куррасидаги энг муҳим ёдгорликдир. Эндиги вазифа антропологлар, геологлар, палеоботаниклар ва бошқа олимларникидир. Топилган янги нарсалар улар олдига кўпдан-кўп муҳим ва қизиқ-қизиқ масалалар қўйди.

А. БЕЛКИН.
(ТАСС мухбири).
Владимир.

Оилавий мусобақа якунланди.

Баҳорги ремонт...

М. Воробейчиков расмлари.

ҲАР ТЎҒРИДА

ХАБАРЛАР
ВОҚЕАЛАР
ЯНГИЛИКЛАР

Халқаро ҲАЁТ

ДОҲИЙ ЮБИЛЕЙИГА

ФИНЛЯНДИЯ. Турку шаҳрида В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бағишланган ҳафталик ўтказилди. Ана шу хафталик давомида шаҳар жамоатчилигининг фин ишчилари ҳаракатининг ветеранлари билан учрашувлари бўлиб ўтди. В. И. Ленин ҳаёти ва фаолиятини акс эттирувчи фотокўргазма ҳамда революция доҳийсининг фин тилидаги асарлари савдоси ташкил этилди. Фин ишчилари ҳаракатининг ветерани Тууре «Финляндияда Ленин ғояларининг тарқалиши» деган темада доклад қилди.

НАЙРОБИ. Кенияда чиқадиган «Дейли нейш» газетаси: «Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини кутиб олишга бутун жаҳон тайёрланмоқда» деган сарлавҳа остида шу шонли санага бағишланган бир қанча материалларни босиб чиқарди. «Ленин ва Африка» сарлавҳали мақолада Ленин таълимотининг жаҳон мустамлака системасини тугатиш учун, қитъадаги миллий озодлик ҳаракати кучларининг ғалабаси учун катта роль ўйнаганлигига катта юксак баҳо берилади. Материалларда В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигига бутун дунёда кўрилаётган тайёргарликка алоҳида ўрин берилган.

МОНТЕВИДЕО. Уругвай Коммунистик партияси Ижроия Комитетининг аъзоси Хосе Луис Массера бундай деб ёзади: Ленин асримиздаги ва инсоният тарихидаги энг буюк сиёсий арбобларнинг биридир. Автор «Популар» газетасига илова қилиб чиқарилган «Ленин: революция назарияси ва практикаси» сарлавҳали мақоласида жаҳон халқлари В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги арафасида турганликларини қайд қилади. Лениннинг асарлари, деб ёзади, у давримиздаги революционерлар учун битмас-туганмас манбадир. Уругвай Коммунистик партиясининг барча ташкилотлари, партия аъзоларигина эмас, балки Уругвайнинг кенг меҳнаткашлар оммаси ҳам Лениннинг асарлари, унинг фаолияти билан таништиришни ҳозирги даврда ўзининг асосий вазифаси деб билади. Ленин, деб таъкидлайди Массера, марксизм негизида коммунистларнинг биргалашиб ҳаракат қилишга эришиш учун кўп куч сарф қилди, учинчи Интернационални ташкил этди. Коммунистик ва ишчи партияларнинг Москвада чақирилган халқаро Кенгашининг муваффақиятли ўтгани, деб уқтириб ўтади Массера, улуғ устозни шарафлашга қўшган конкрет ҳиссаси бўлди ва бутун дунёда коммунистлар ҳаракатининг мустаҳкам бирлигига эришиш йўлида янги қадам бўлди. Ленин ҳамиша шунга интилган эди.

ФИНЛЯНДИЯДАН КЕЛГАН МЕҲМОНЛАР

Финляндия Марказ партиясининг секретари Й. Лойкакнен бошчилигида келган шу партия делегацияси Ўзбекистон билан таниша бошлади. Делегация Совет Иттифоқига КПСС Марказий Комитетининг таклифига биноан келди.

Финляндиядан келган меҳмонлар 13 февралда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетида қабул қилинди. Дўстона суҳбат чоғида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов Совет ҳокимияти йилларида республикада рўй берган ўзгаришлар тўғрисида, Ўзбекистон партия ташкилоти ҳал қилаётган вазифалар ҳақида делегация аъзоларига ҳикоя қилиб берди.

Делегация Ўзбекистонда бир неча кун бўлади.

(ЎзТАГ).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

✦ АДДИС-АБЕБА, 12 февраль. (ТАСС). Югославия президенти Иосип Броз Тито бугун эрталаб Аддис-Абебадан Найробига учиб кетди. Тито шарқий Африкадаги бир қанча мамлакатларга расмий визит билан боради.

Тито Кенияга қилган визитидан сўнг Хартум, Қоҳира ва Триполига ҳам бормоқчи.

✦ **АММОН, 12 февраль. (ТАСС). Иордания қуролли кучлари қўмондонлиги вакилининг Аммон радиоси эшиттирган баёнотида бундай дейилади: Кеча Гринвич вақти билан соат 19 дан 20 минут ўтганда Исроил патрули Иордан дарёсидан ўтиб, Иордания территориясининг Умм Шурат райони (Иордан дарёсининг жанубий қисми) томонга бостириб киришга уриниб кўрди. Ленин Иордания қисмлари игвогарларга қарши дарҳол ҳужумга ўтдилар. 45 минут давом этган отишмадан кейин исроилликлар чекинди.**

✦ ГАВАНА, 12 февраль. (ТАСС). Бразилияда кеча тугаган ҳар йили бўладиган традицион карнавалнинг оқибати жуда ҳам хунук бўлди, деб хабар беради Пренса Латина агентлигининг мухбири Рио-де-Жанейродан расмий маълумотларга таяниб. Бу карнавалда 86 киши ўлди. 15 минг киши ярадор бўлди ва 1500 киши қамоққа олинди. Карнавал қатнашчилари спиртли ичимликларни ҳаддан ташқари кўп истеъмол қилганликлари натижасида можаролар, шиддатли тўқнашувлар чиқардилар.

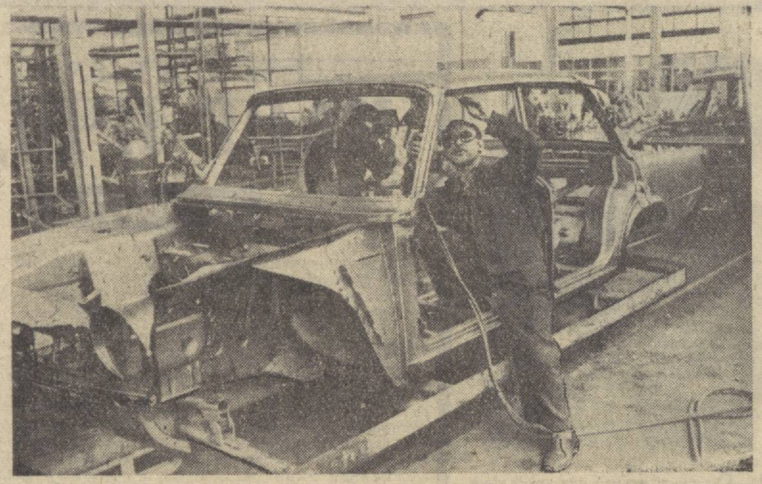

МАРОКАШ. Касабланка шаҳри мамлакатнинг энг йирик, иқтисодий марказидир. Марокаш саноат маҳсулотининг 60 процентга яқини шу ерда тайёрланади. Суратда: мамлакатнинг энг йирик заводларидан бири бўлган «Сомака» автомобиль заводининг йиғув цехида, «Фиат» ва «Симка» маркали автамашиналар ҳам шу ерда чиқади.

В. Мусаэльян фотоси, (ТАСС).

РАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

МИТТИ МАКТАБ

Ҳа, бундан кичикроқ мактабни топиш амри маҳол. Унинг бор-йўғи бир ўқитувчиси ва бир ўқувчиси бор. Бу мактаб Шотландия соҳилига яқинроқдаги бир оролга жойлашган. Оролнинг деярли бутун аҳолиси иш излаб бу ердан чиқиб кетишган, оролда эса бир неча оила-ю эски мактаб биноси қолган холос. Унга ўқиш учун ёлғиз ўқувчи қизча қатнайди.

ОИЛАДА ИШ ТАШЛАШ

Нью-Йорклик мистер Вагнер ишдан уйига қайтиб, ҳангу-манг бўлиб қолди. Унинг хотини эшик олдида шиор ёзилган алвон кўтариб турарди. Унда миссис Сандра Вагнернинг иш ташлагани ёзилган эди. Миссис Вагнер ўзини — уй бекасини аёвсиз эксплуатация қилишяпти деган хулосага келди. Унинг хисоблаб чиқишича, ҳафтасига 119 соат, яъни кунига 17 соатдан дам олиш кучисиз ҳамда мукофотсиз ишлар экан. Уй бекаларининг касаба союзи бўлмаганидан миссис Вагнер ўз ҳуқуқи учун ўзи курашишга қарор қилди. Забастовка 5 кун давом этди. Иш ташлашнинг бешинчи кунида «қарши томон» ён босишга мажбур бўлди ва музокара бошланди.

ОМАДСИЗ КОБРА

Жанубий африкалик Жон ван Арним ўз гаражининг эшигини очиб, машинасига ўтирмоқчи ҳам эдики, унга бирдан илон ҳужум қилиб қолди. Арним қўрқишга ҳам улгурмасдан, кобра унинг оёғини икки марта чақди-ю... қимирламай қотиб қолди. Гап шундаки, Арнимнинг ўнг оёғи пўлат протездан эди. Уни чаққан илон тишларини синдириб, жонидан айрилди.

ХАЛҚАРО МАВЗУДА

КИМ АЙБДОР

Исроил парламенти яқинда «Яҳудийлар масаласи»га доир резолюция қабул қилди. Унда дунёга тарқалиб кетган яҳудийларга «жаннатдагидай ҳаёт» ваъда қилиниб, Исроилга қайта кўчиб келишга чақирилади ҳамда СССР ва бошқа баъзи мамлакатлар номига иғвогарликдан иборат туҳматлар қилинади. АПН Тель-Авив ёлловчиларининг ширин сўзига учиб, эндиликда Исроилда «жаннатий ҳаёт» кечираётганлар ҳақидаги ушбу ҳужжатни газетхонлар эътиборига ҳавола қилади.

Яқинда Чирчиқ шаҳрига Исроилнинг Хайф шаҳридан хат келди. Унда Цицилия Розинман Чирчиқда яшаётган опасидан ёрдам сўрабди. Мана ўша хатнинг мазмуни.

«...Азизлар, жигарларим! Сизларга хат ёзмаганимга кўп йиллар бўлиб кетди. Бироқ бирон кун, бирон соат сизларни унутганимиз йўқ. Ирма инглиз тили ва математикадан дарс берар эди... Бундан ярим йил бурун, августнинг сўнгги кунида у дарс жадвалини олиш учун мактабга борди. Чунки унга келаси ўқув йили учун таклифнома беришганди. Лекин унга ишдан бўшатилганини айтишибди, унинг ўрни кимгадир керак бўлиб қолибди-да. Ирма ярим йил сарсон-саргардон бўлиб юрди. Унга иш беришмади. Хайф маориф бўлимининг инспектори унга очиқдан-очиқ иш бермаслигини айтди. Ана шу ярим йил давомида Ирманинг бирон марта жилмайганини кўрмадик.

Менинг ишим ҳам 12 октябрда тугади. Мен малакали педагогман, лекин нима фойдаси бор. Менинг ўқувчиларим имтиҳонлардан ҳамиша зўр муваффақият билан ўтишарди. Мен аёллар гимназиясида ишлардим, унда ҳамма ўқитувчилар — аёллар. Уларнинг кўпи ёш, бой, фақат шахсий ишлари билан банд бўлишади. Педагогик фаолият билан эса номигагина шуғулланишади. Улар билан менинг орамда осмон билан ерчалик фарқ бор. Шунинг учун ҳам мендан қутилишига қарор қилишибди... Ейишга нарсамиз йўқ. Бугун 12 кунлик иш ҳақимни олдим. Шу билан тамом. Квартирага тўлаш учун ойига 200 исроил фунти (65 сўмга яқин) керак. Энди кўчага чиқиб тиланчилик қиламан— бошқа чорам йўқ... Кўпдан бери қандай қилиб уйимизга қайтсак, деб ўйлаймиз.

... «Работница» журналининг 1969 йил сентябрь сонида пенсия тайинлаш тўғрисидаги янги қонун ҳақида ўқиган эдим. Мен ёзда 55 ёшга тўлдим. Зарур стажим ҳам бор. Гражданлигим ҳам аввалгича турибди. Меҳнат дафтарчам ҳам қўлимда.

Сендан илтимос: социал таъминот бўлимига кириб, менинг бу ёққа, Хайфга келгунимга қадар бўлган пенсиямни қандай қилиб олишим мумкинлигини аниқлаб бер. Агар бизга моддий ёрдам беришмаса, очдан ўламиз...».

Цицилия Вольфовна Розинман (Мильштейн) СССР-дан кетаётганида эндигина 40 дан ошган эди. Ишини айтмайсизми? — Москва олий ўқув юртида инглиз тилидан катта ўқитувчи. Пойтахтда яхшигина квартираси бор эди, қизи Ирма институтда ўқирди. Бироқ Цицилия Вольфовна Исроилга кетишга қарор қилди.

Уни ҳамкасаба ходимлари, дўстлари, қариндош-уруғлари ўртага олишди, «бу йўлингдан қайт» дейишди. «Менинг шахсий ҳаётимга аралашманглар,— деди у,— нима қилаётганимни ўзим биламан».

Мана энди Исроилда уни ишдан ҳайдашганида Цицилия Вольфовна Совет Иттифоқини, у ердаги қариндош-уруғларини эслаб қолибди.

Нима ҳам дердик, бечора аёлга хавас қилиб бўлмайди. Бироқ у ўзидан бошқа ҳеч кимни айблай олмайди. Ўз хатоси учун у барбод бўлган турмуши ва аянчли тақдири билан жавоб беради. Ҳа, фақат ўзининггина эмас, қизининг тақдири билан ҳам жавоб беради.

В. БОРОДИН,
(АПН).

ЗАНГОРИ ЭКРАНДА

Тошкент телестудиясининг ҳафталик программаси

16 ФЕВРАЛЬ, ДУШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.** 18.00 — Болалар учун **«Қувноқлар даврасида».**

Рус тилида: 18.00 — Телеянгиликлар. 18.40 — Совет Армияси жангчилари учун. **«Катта урушдан сўнг»** (ҳужжатли фильм). 19.40 «Ёзувчилар ўз қаҳрамонлари ҳақида», 20.00 — Кўрсатувлар программаси.

Ўзбек тилида: 20.05 — Телеянгиликлар. 20.20 — Оламда нима гап? 20.50 — «Раққоса ҳиром этганда». Олия Шайхулисломова. 21.40 — **«Қилич ва қалқон»** (бадиий фильмнинг 1-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва кўрсатади.** 18.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Душанба телестудиясининг кўрсатувлари.**

17 ФЕВРАЛЬ, СЕШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва кўрсатади.**
17.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — Телеянгиликлар. 18.15 — Транспорт ходимлари учун эшиттириш. 18.40 — **«Минг имкониятдан бири»** (бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 20.05 — Телеянгиликлар. 20.20 — Шинелли йиллар хотираси. 20.50 — «КИНОЛЕНИННОМА». 21.10 — Ўзбекистон санъат усталари. Шаҳодат Раҳимова. 21.50 — **«Қилич ва қалқон»** (2-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

18 ФЕВРАЛЬ, ЧОРШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.** 18.00 — Телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 18.15 — Ленинча меҳнат вахтасида. 18.30 — Шеъриятт муҳлисларига. 18.45 — Ёш ижрочилар концерти. 19.25 — Телеянгиликлар. 20.00 — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — «Старшеклассник» программаси. 18.45 — Ҳужжатли фильм. 19.20 — Эстрада куйлари.

Ўзбек тилида: 20.00 — Телефильм. 20.45 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 21.25 — **«Сенинг остонангда»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Фрунзе телестудиясининг кўрсатувлари.**

19 ФЕВРАЛЬ, ПАЙШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.** 18.00 — «Қизил галстук».

Рус тилида: 18.40 — **«Яланғоёқ гарнизон»** (болалар учун телефильм). 19.10 — Телеянгиликлар. 19.25 — «КИНОЛЕНИННОМА».

Ўзбек тилида: 20.10 — Телеянгиликлар. 20.25 — «ЎЗБЕКИСТОН ЧОРВАДОРИ». 20.55 — Ёрқиной Хатамова куйлайди. 21.25 — Ленинизм — давримиз байроғи. 21.40 — **«Қилич ва қалқон** (3-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — **Душанба ва Москва кўрсатувлари.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатади.** 20.20 — **«Соат ярим тунда тўхтаб қолди»** (бадиий фильм). 22.00 — Концерт.

20 ФЕВРАЛЬ, ЖУМА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

17.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Рус тилида: 18.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 18.40 — Телеянгиликлар. 18.55 — Илмий-оммабоп фильм. 19.05 — Музыкали календарь.

Ўзбек тилида: 20.00 — «Сиҳат-саломатлик» программаси. 20.40 — Телеянгиликлар. 20.55 — «БЎСТОН» тележурнали. 21.55 — **«Қилич ва қалқон»** (4-серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 — **Москва кўрсатади.** 18.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 20.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — **Тошкент кўрсатувлари.**

21 ФЕВРАЛЬ, ШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 10.00 — Телеминиатюралар. 10.40 — **«Она қиссаси»** (бадиий фильм) 12.00 — **Москва кўрсатувлари.**

16.55 — **Тошкент кўрсатади.** 17.00 — Телеянгиликлар.

Ўзбек тилида: 17.10 — Болалар учун концерт. 17.40 — «Қўғирчоқ фильм. 18.05 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — Телеянгиликлар. 19.15 — Халқ талантлари концерти. 20.00 — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 15.00 — **Москва кўрсатади.** 20.00 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: «ЧАШМА». 20.50 — Цирк томошалари. 21.30 — **«Инқилоб чавандозлари»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.15 — **Душанба кўрсатади.**

22 ФЕВРАЛЬ, ЯКШАНБА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади.** 10.00 — Гимнастика. 10.20 — Қўғирчоқ фильм.

Рус тилида: 10.45 — «ЯНГРА БАРАБАН». 11.15 — **«Олтин бузоқча»** (бадиий фильмнинг 1-серияси).

Ўзбек тилида: 12.30 — Ёзувчилар болаларга. Худойберди Тўхтабоев. 13.20 — «ЗАМАНДАС» программаси. 17.00 — «Ёш куч» спорт программаси.

Рус тилида: 17.40 — «АХБОРОТ». 18.10 — **«Олтин бузоқча»** (2-серияси).

Ўзбек тилида: 19.55 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. В. Сиснев. **«Учрашув»** (спектакль). 20.35 — Телеминиатюралар (такрорий кўрсатув). 21.15 — «АХБОРОТ». 21.45 — Халқ созанда бастакорлари. Ғанижон Тошматов.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

10.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 12.00 — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 — **Фрунзе телестудиясининг кўрсатувлари.**

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 8.25 — Ф. Содиқов ва К. Жабборов куйлари. 9.30 — Фортепьяно пьесалари. 10.10 — «ДУГОНАЛАР» радиожурнали. 11.15 — Г. Гендель. Арфа ва оркестр учун концерт. 11.35 — Ўз ССР халқ артисти М. Раҳимов куйлайди. 12.15 — В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети студентларининг талабларига мувофиқ концерт. 13.30 — Экран куйлари. 15.10 — «Правда» газетасининг обзори. 15.40 — Хор қўшиқлари. 16.10 — Фурқат лирикаси. 17.20 — Уйғур куйлари. 17.50 — «Идеология ва ҳаёт». 18.00 — Ёш ижрочилар концерти. 18.40 — Спорт эшиттириши. 19.20 — Қўшиқ ва рақслар. 20.00 — «ЛЕНИННОМА» программаси. 20.30 — «ЯЛЛА» концерти. 21.00 — «Қардош партиялар ҳаётидан». 21.10 — Қишлоқ меҳнаткашлари учун концерт. 22.20 — «Шанба оқшомида» деган концерт. 23.10 — Дам олиш концерти.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

9.55 — **Тошкент кўрсатади.**

Ўзбек тилида: 10.00 — ЭКРАН ҲАНДАСИ». 10.40 — **«Яшил арава»** (бадиий фильм). 12.00 — Москва кўрсатади.

16.55 — **Тошкент кўрсатади.** 17.00 — Телеянгиликлар.

Ўзбек тилида. 17.10 — Болалар учун эшиттириш. 17.40 — Шеърият муҳлисларига. 18.00 — «Ёшлик» студияси кўрсатади. 19.00 — Телеянгиликлар. 19.15 — Қўшиқ ва рақслар. 20.10 — **Москва кўрсатувлари.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

12.00 — **Тошкент.** Ўқув кўрсатувлари. 15.00—дан **Москва кўрсатади.**

20.10 — **Тошкент кўрсатади.** 20.50 — Чолғу куйларидан концерт. 21.30 — **«Кундузги сеансга иккита билет»** (бадиий фильм).

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

18.30 — **Душанба телестудиясининг кўрсатувлари.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 14/II да **Зулматдан зиё.** 15/II да **Севги тумори** (билетлар сотилган).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 14/II да **Шоҳ Эдип.** 15/II да **Олтинчи июль** (кундузи). **Парвона** (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 14/II да **Ажаб савдолар,** 15/II да **Фарҳод ва Ширин** (кундузи). **Катта концерт** (кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА—15/II да **18-ёшлигим.**

КИНО

Хотима — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Садоқат алангаси — «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Тошдаги достон (ўзбек тилида, кундуз соат 2, кеч 6.20 минутда). **Утган кунлар** (ўзбек тилида, кундуз соат 4.40 минутда): — НАВОИЙ НОМЛИ.

Усмирлар (2 серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Николай Сличенко — «ЧАЙКА» (кундуз соат 4, кеч 9.45 минутда).

Сангам (2 серия) — «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).

26 февраль кундуз соат 12 да Тошкент қишлоқ хўжалик институтининг илмий совет кенгаши (60-аудитория)да қишлоқ хўжалик фанлари доктори илмий даражасини олиш учун.

Ҳ. А. Аҳмедов: «Ўзбекистон ССР шароитида суғориш ва сувдан фойдаланишни яхшилашнинг асосий масалалари» деган темада

БАЖАРИЛГАН ВА ЭЪЛОН ҚИЛИНГАН ИШЛАРНИ ЁҚЛАЙДИ

Ишлар билан институт кутубхонаси (Тошкент область Оржоникидзе-4)да танишиш мумкин.

Ўзбекистон илмий текшириш санитария, гигиена ва касб касалликлари институти коллективи шу институт лаборатория мудири, медицина фанлари доктори Р. Убайдуллаевага отаси

Убайдулла САЪДУЛЛАЕВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

БАМИСОЛИ КАПАБЛАНКА!

ШАХМАТ ОЛАМИДА

«Советский спорт» газетаси мухбирлари берган саволлардан бирига жаҳон чемпиони Борис Спасский бундай жавоб қилди: «Ҳозирги кунда замонамизнинг энг баркамол шахматчиси деб Тигран Вартанович Петросянни билмоқ керак...»

Бу билан Спасский ўз маҳоратига ортиқча тош қўйяпти-ку деган фикрга келиш мутлақо нотўғри: жаҳон чемпиони табиатан ундайлардан эмас...

Утган йилнинг ўрталарида Тигран Петросян «тож»ни «икки қўллаб» ватандоши Борис Спасскийга топширди.

Тигран Петросян «тож» билан хайрлашаркан, забардаст рақибининг маҳоратига тан бериш билан бирга фикран: «...Қўрамиз яна. «Пўлат» Тигран, букилдинг холос, қаддингни ростла. Балки, тағин?..» дегандир, эҳтимол. Кейинги мусобақалар ана шундан далолат бериб турибди.

Мамлакат чемпионатларини «Шахмат университети» деб аташади. Утган йил кузда 40 кун давом этган навбатдаги чемпионатда 15 гроссмейстер ва биринчи даражали 8 мастер ўзаро куч синашди. Маррага бир хил натижа билан етиб келган Т. Петросян билан Л. Полугаевский ғолиб, деб эълон қилиндилар-у, чемпионлик узил-кесил ҳал бўлмай қолди. Собиқ жаҳон чемпиони шахмат аҳли кўзида яна улкан одимлар ташлай бошлади.

Испанияга қарашли Балсар оролларида йил охирларига келиб жуда катта халқаро турнир ўтказиш анъанага айланиб қолди. Бу сафаргиси ҳам кўплаб машҳур гроссмейстерларни жалб қилди. Спасский, Корчной, Ларсен каби 18 бақувват «жангчи» орасида Петросян иккинчи совринни қўлга киритди. Биринчи ўрин нақд бўлиб турганда, баъзилар унинг шаштини қайтариб қўйди. «Биринчиликни олмаганимиз, — деди у кейин. — ҳар қалай яхши бўлмади». Ленин ҳамма жойда биринчи бўлавериш осонми!

Яқинда Москвада мамлакат чемпионатининг давоми бўлди: ғолиблар ўзаро қўшимча матч ўтказдилар. Шу дамгача Л. Полугаевский билан Т. Петросян мамлакат биринчиликларида икки мартадан олтин медаль эгаси бўлишган эди. Учинчи медаль кимга тегиши масаласини ҳам ўзаро ҳал қилишга тўғри келиб қолди.

Дастлабки учрашувданоқ жанг кескин тус олди Улар олти партия ўйнашлари керак бўлса-да, охиргисига ҳожат қолмади. Беш учрашувнинг иккитасини ютиб, учтасини дуранг қилган Петросян 3,5:1,5 ҳисобида белгиланган маррага биринчи бўлиб етиб келди ва учинчи марта СССР чемпиони деб эълон қилинди. Буни олдиндан пайқаган эканми, матч бошланмасдан олдин Полугаевский: «...Натижадан қатъи назар, замонамизнинг Петросяндек пешқадам шахматчиси билан яккама-якка куч синашишнинг ўзи менинг учун катта бахт...» деган эди. Тигран Петросян Спасский билан бўлган матчдан кейин учта улкан мусобақада салкам эллик партия ўйчаб, бирортасида ҳам «таслим» сўзини тилга олмади. Шунинг ўзи унинг асло жилоси кетмаган маҳоратидан далолатдир. Бунақалар жуда кам. Бир вақтлар Капабланка ана шундай эди.

Шахмат тахтаси узра олиб бориладиган жанг жуда нафис, жуда қалтис эканлигини кўпчилик билади. Қилт этса ўйин кетади. Шахматчини мувозанатга солувчи лангарчўғи—мураккаб ҳисобларни аниқ бажариш, психологик холатларни ҳам сира назардан қочирмасликдир. Петросян ана шундай фазилатларга эга гроссмейстер эканлигини устма-уст намойиш қиляпти.

Спасский билан иккинчи марта беллашиш олдидан у «Советский спорт» газетасининг шахмат хафталиги «64» га мунтазам бош-редакторлик қилди. Матч бошланишидан тўрт ой олдин «Шахмат ва фалсафа» деган темада кандидатлик диссертациясини муваффақият билан ёқлади. Бу ишлар ҳалал бермайди, деган бўлса-да, оқибатда Ботвинник билан Котов ҳақ бўлиб чиқдилар: кучқувватнинг маълум қисми ўшаларга кетиб қолгани билинди. Лекин бу билан янги чемпион — Спасскийнинг маҳоратини камситмоқчи эмасмиз, асло.

Борис Спасский бошлиқ жаҳон шахмат аҳли Т. Петросяннинг серқирра ижодига юксак баҳо беряпти. Яна икки йилдан кейин бу икки шахмат паҳлавонлари учинчи марта яна «жанг» қилсалар ажаб эмас. Бундан жаҳон шахмат маданияти ютса ютадики, ютқазмайди.

М МУҲИТДИНОВ,
СССР спорт мастери.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт —331216. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро 3—31—42. Қарши —38—42. Нукус —42—62. Самарқанд 31—972. Термиз 23—27. Урганч 31—55. Гулистон —22—09.

№ Г — 37. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Индекс 64583 Р. 02249.